№ 9. Treschdeen, 27. Februarî. 1891.

Sludinajumus nem preti:
Jelgawâ, pee Lankowska un Likopa kgeem, Leelajâ eelâ № 7, Helmsinga namâ, un Rihgâ, J. E. C. Kapteina kga grahmatu bodê, Eeksch-Rihgas Leelajâ Kehninu eelâ № 10.

Makfa par sludinajumeem:
8 kap. par sihku rakstu rindinu; pahrtulkoschana is sweschahm walodahm par brihwu.

Latweeschu Awises.

Isnahk weenreis nedelâ.

Makfâ, Jelgawâ sanemot: par gadu 1 r. 50 k., par pusgadu 90 k.

Makfâ, pahr pastu peesuhtot: par gadu 2 r., par pusgadu 1 r. 25 k.

Ekspedizija:
Jelgawâ, pee Lankowska un Likopa kgeem, Leelajâ eelâ № 7.

Redakzijas adrese:
Jelgawâ, Walles eelâ № 7.

„Latw. Aw." war apstellet:
Jelgawâ: Pee Lankowska un Likopa kgeem, Leelajâ eelâ № 7, „Latw. Aw." ekspedizijâ. **Bauskâ:** Steina kga apteekâ. **Talsôs:** J. Hirschmana kga un H. Towa kga grahm. bodê. **Kuldigâ:** Ferd. Besthorna kga un Hartmana kga grahm. bodê. **Rihgâ:** J. E. C. Kapteina kga grahm. bodê, Eeksch-Rihg. Leel. Kehninu eelâ № 10; W. F. Häckera drukatawâ, Paleijas eelâ № 3.

70. gada-gahjums.

„Latw. Aw." war apstellet:
Eeksch- un ahrsemê: Rudolfa Mosses kga wisâs ekspedizijâs. — **Walmeerâ:** Trey kga grahmatu bodê. — **Walkâ:** M. Rudolffa kga grahmatu bodê. — **Pehterburgâ:** pee Pehterburgas zeen. Latweeschu draudses mahzitaja. — **Bes tam: pee zeen. mahzitajeem** — tiklab **Widsemê,** kâ ari **Kursemê.**

Silà krusta darbs.

Kahds wahrds pahr „Silà krusta fahtibas beedribas" zelschanos, attihstischanos, pamata noteikumeem un pahr to, kahdâ wihsê wina sawu darbu strahdà.

Tà ka tagad fahtibas beedribu jautajeens beeschi ween teek aiskustinats un tauta pati jau ari fahk sajust un atsiht schahdu beedribu waijadsibu, tad domaju, ka nebuhs leeki, ka augischejo rakstu laischu klatjà. Eepasihstotees zaur scho rakstu zik nezik ar „silà krusta" beedribu, winas zelschanos un darbibu, ari wareshs noskahrst, kà buhtu jarihkojahs un kas ja-eewehro pee mums, Latwijà, dibinot fahtibas beedribas.

I. Pahr beedribas zelschanos un attihstischanos.

1877. gada 21. Septemberî mahzitajs L. L. Roschats (Louis Lucien Rochat) isrihkoja Genses pilsehtà, Schweizijà, atklahtu sapulzi, lai aprunatos, kahdi buhtu tee ihstee lihdsekli preeksch dserschanas sehrgas apkaroschanas. Beidsot winsch lika sapulzejuschamees preekschà: dibinat Schweizijas fahtibas beedribu, kurai buhtu par pamatu pilniga attureschanahs no wisu reibinoschu dsehreenu baudischanas.

27 personas paklausija wina usaizinajumam un usnehmahs sew par peenahkumu: ar Deewa palihgu us noteiktu laiku atsazitees wiseem reibinoscheem dsehreeneem (isnemot sw. wakarina baudischanu un ahrstu preekschrakstijumus) un ari apkarot reibinoschu dsehreenu nesahtigu baudischanu pee ziteem.

Ar to tad nu bija beedriba dibinata, un no ta laika wina ir arweenu wairumà gahjusi un isplatijusees.

Lai gan beedriba bija usnehmusees wispahrigu zihninu pret reibinoschu dsehreenu aplamu baudischanu, tad tomehr winai ar laiku nahzahs nodarbotees gandrihs tik weenigi ar dsehraju glahbschanu, tà ka schihs beedribas lozekli ir palikuschi, tà sakot, par slimneeku kopejeem, kas us dsihwes zihnas lauku ir dewuschees, isglahbt alkoholismu upurus.

Zaur schahdu winas darboschanos nu isnahza tas, ka schi Schweizijas fahtibas beedriba saweenojahs ar „Sarkanà krusta beedribu", kuras usdewums ir: kopt eewainotus. Bet schi saweenoschanahs pa dalai notika ari tamdehl, ka schihs abas beedribas bija dibinatas weenà pilsehtà — Gensê.

Schi radneeziba ar winas slaweno preekschgahjeju dewa „Schweizijas fahtibas beedribai" eemeslu, pehz kahdeem gadeem iswehletees sew par sihmi silu krustu us balta lauka un dot sew to nosaukumu „Schweizijas silà krusta beedriba", un sem schi wahrda wina jo deenas jo wairak kluwa pasihstama.

Bet scho nosaukumu waijadseja wehl reis pahrgrosit, tamdehl ka schi beedriba arweenu jo wairak sahka isplatitees pahri par Schweizijas robeschahm pa Franziju, Wahziju un Belgiju.

Un tagad masà beedriba, ko 1877. gadà dibinaja, ir kluwusi par leelu starptautisku beedribu ar nosaukumu: „Silà krusta fahtibas beedriba". Winai ir saru beedribas Schweizijà, Wahzijà, Franzijà un Belgijà.

1888. gada 30. Septemberi bija schai beedribai jau 167 organiseeretas (t. i. eekahrtotas) un 41 wehl ne-organiseeretas (t. i. ne-eekahrtotas) weetejas beedribas (lokalbeedribas). Kopigais aktiwo lozeklu un peekriteju skaits bija 6513, — gandrihs tik pat daudz wihreeschu, kà seeweeschu. No schi skaita peekrita Schweizijas beedribai 5510, Wahzijas — 300, Franzijas — 405 un Belgijas — 272 personas. 3357 personas bija parakstijuschahs un apnehmuschahs, zaur sawu preekschsihmi dsehrajeem duhschu eedot, atturetees no dserschanas, 2185 bija parakstijuschahs, no nesahtigas dserschanas labotees un 971 personas bija apnehmuschahs un parakstijuschahs, sargatees no krogu dsihwes un winas breesmahm.

II. Beedribas statutu galwenee gabali.

Pahr beedribas mehrki, pamata noteikumeem un darbibas wihsi starptautiskee zentralstatuti isteizahs schahdejadi:

1. art. Silà krusta fahtibas beedriba pahr wisahm leetahm usnem par sawu usdewumu: ar Deewa un Wina wahrda palihgu glahbt zilwekus no dserschanas un krogu dsihwes.

Lai scho mehrki safneegtu, tad wina prasa no saweem lozekleem un peekritejeem pilnigu attureschanos no wiseem reibinoscheem dsehreeneem (isnemot sw. wakarina baudischanu un ahrstu preekschrakstijumus).

Tomehr wina ne-aisleedz wis, sahtigi baudit ruhgstoschus dsehreenus teem, kas pee beedribas nepeeder. Turpreti pee dsehraju glahbschanas ir pilniga attureschanahs jo waijadsiga un nepeezeeschama leeta.

2. art. Bes tam beedriba zenschahs apkarot reibinoschu dsehreenu aplamu leetaschanu, un proti:

1. pamahzidama, zik slikti augli nahk zaur schahdu aplamu leetaschanu;
2. isplatidama ihstenas fahtibas pamata nosazijumus;
3. puhledamahs, pabalstit tahdas personas, kuras karo pret brandwihna dserschanas nebuhschanu (alkoholismu).

3. art. Beedriba isturahs tàpat tizibas, kà ari politiskà sinà neitrali.

III. Beedribas stahwoklis pret reibinoscheem dsehreeneem.

Beedriba ne-apkaro wis reibinoschu dsehreenu kahrtigu leetaschanu, bet tikai aplamu, pahrmehrigu baudischanu.

Wina atsihst, ka ari bihbele, lai gan beedina no schuhposchanas, tomehr sahtigu wihna baudischanu atlauj.

Tamdehl wina atsihst to par gluschi tikumigu un kahrtigu, ja reibinoschus dsehreenus sahtigi un pateizigi bauda.

Par kahrtigu baudischanu beedriba eeskata to baudischanu, zaur kuru pee zilweka neteek apskahdeta wina gara spehku brihwa leetaschana, meesiga weseliba un labklahjiba.

Pilniga attureschanahs teek usskatita kà isnehmums, kuram tikai sinamôs dsihwes stahwoklôs ir sawa eekschkiga teesiba.

Pilnigi ja-atturahs no reibinoscheem dsehreeneem buhtu wispirms tahdeem, kas sewi juhtahs, ka wineem zaur dserschanu sanahk leelas dusmas, un ari tahdeem, kureem dserschana war tapt par krischanas un posta eemeslu. (Mat. 18., 7.—9.). Tàpat ari schi eekschkigà teesiba peekriht teem laudim, kas ir aizinati par dsehraju glahbejeem, un scho sawu wahjo brahlu labad wineem der atsazitees no wisas reibinoscho dsehreenu baudischanas, us ko wineem ewangeliskà brihwiba dod pilnigu teesibu. (1. Kor. 9., 19.—22.).

Schos pamata noteikumus paskaidrodami, wehl peesihmesim scho:

1. Kad nu beedriba usstahda starpibu starp ruhgstoscho un destileereto (zaurwilkto) dsehreenu parasto baudischanu, tad wina to dara tamdehl, ka destileeretais alkohols ir daudz skahdigaks tà zaur sawu leelako stipruma grahdu, kà ari zaur sawu sastahw'dalu dabu.

Katrs tak pasihst to starpibu starp ruhgstoscheem un destileereteem dsehreeneem, t. i. kad salihdsina winus pehz saweem stipruma grahdeem, un ka no ta kà augli nahk: eeradinaschanahs dsert un beidsot ihstena dserschanas sehrga.

Kas nu sihmejahs us starpibu pehz winu dabas, tad schi ne-iszekahs wis no ta, kahdâ wihsê schee dsehreeni weens waj otrs teek taisiti, bet no teem augleem, kahdi pee winu isgatawoschanas teek leetati. Tee augli, no kureem taisa to tihrako un masak skahdigo wihnu, ir wihn'ogas un koku augli. Bet, kà sinams, schis fabrikats ir tik rets un dahrgs, ka to naw eespehjams, katram eegahdatees. Bet pasihstamais schpirts, no ka pagatawo prasto brandwihnu un likeerus, teek taisits no labibas, rahzeneem un kartufeleem. Bet lai nu schahda fabrikazija buhtu eenesiga, tad ir tee augli tà ja-isleetà, ka lihds ar tihro alkoholu wehl brandwihnà paleek ziti alkoholi, kuri zaur destileereschanu neteek wis atschkirti. Bet nu no sinibas wihreem teek skaidri peerahdits, ka schee ziti (netihree) alkoholi ir skaidra gifts preeksch zilweka.

No ta tad nu beidsot isnahk, ka prastais brandwihns un leelakà daļa likeeru, t. i. kas tee lehtakee un wairak isplatitee, ne tikai sawu wairako stipruma grahdu, bet ari to sastahw'dalu dehl, kas winôs atrodahs, ir par wiseem ziteem reibinoscheem dsehreeneem preeksch zilweka meesas tee breesmigakee, un no schahda pamata beedriba eeskata scho dsehreenu baudischanu — ari ja wina mehrena — par loti skahdigu tà preeksch katra zilweka par sewi, kà ari preeksch wisas tautas.

2. Bet ari sihmejotees us ruhgstoscheem dsehreeneem mehs esam tai pahrleezibà, ka wini, lai gan atlauti baudischanas lihdsekli (Dahw. ds. 104, 15.) un sinamôs slimibas gadijumôs ari ahrsteschanas lihdsekli, preeksch tahdahm personahm, kam laba weseliba, nemas naw waijadsigi preeksch spehku ustureschanas, un tà tad naw wis tà waijadsigi, kà par peem. peens un maise un ziti baribas lihdsekli.

Alkohols, lai nu winsch atrastos ruhgstoschôs waj ari destileeretôs dsehreenôs, zilweku gan sakairina, bet spehka nedod. Ari wisgruhtakos darbus, tà seemà, kà wasarà, war weeglaki pastrahdat — ihpaschi tah-

Paspahrnê.

Pahtaru pantina.

Ericha Nordena stahsts no —rg.

(1. Turpinajums.)

Pawasaras eesahkumà Ehrmanis aisgahja us P—u. Baumerts bija winam usrakstijis daschas adreses, kas tam wareja deret. Meisteris tam dewa labu leezibas rakstu, un wina wezakeem nebija tur nekas pretim, ka winsch aisgahja us P—u. Wini bija us tam lepni, ka wareja sazit: „Muhsu Ehrmaninsch ir P—ā; tam nemas wairs nepatika masajâs pilsehtinâs!"

Tihws bija apsolijis palihdset ar noteiktu naudas summu, tà ka winam newaijadseja, tà kà dascham labam, tuhlit duhschu saudet, ja ne-atrastu drihs darba. Bet Ehrmanim bija laime. Winsch sabija P—ā tik-ko aptonas deenas, kad tas jau atrada darbu. Wisi mahksligee sihmejumi, kurus tam nolika preekschà, un winu isstrahdajumi weda Ehrmani pee atsihschanas, ka winam wehl ir daudz ko mahzitees. Un winsch ari gribeja mahzitees. Winsch teiza to par laimes brihdi, kurà tas dsirdeja Baumertu pahr P—u stahstam.

Milsu pilsehtas dsihwe winu eesahkumà apgruhtinaja; azis un ausis tam no nopuhleschanas gandrihs jau sahpeja. Bet tadschu winsch ar laiku ar wisu aprada. Winsch eemahzijahs it drihs peldet ar straumi un atradinajahs drihs no bailiguma, kurà dehl wina darba beedri to issmehja.

P—as kahdà malà winsch nonomaja masu istabinu, kas tam nodereja tikai par gulas weetu; jo pa deenu winsch nekad nebija mahjà.

Jaunajam, smukajam zilwekam, kura waigam wehl nebija usspeestas leelpilsehtas kahrumneeku dsihwes sihmes, daudz roku steepahs pretim, to saturet un sawaldsinat. Daschadas kahrdinaschanas to apstahja no wisahm pusehm. Wina darba beedri to eeluhdsa drihs us to, drihs atkal us zitu jautru sapulzi. Ar weenu tam waijadseja eet us sozialdemokratu sapulzi, ar otru us kahdeem deijas preekeem.

Bet no eesahkuma Ehrmanis gahja pats sawus zeļus un nepeenehma neweena usaizinajuma. Winsch atrunajahs, ka gribot pirms ar P—u eepasihtees un tad peedalitees pee atklahteem preekeem. Winsch negribeja atsihtees, ka eekschkiga balss winu no tahdahm leetahm beedinaja, kurâs wina beedri to gribeja eewilkt.

Kad Ehrmanis kahdas tschetrpadsmit deenas bija sabijis P—ā, tas us ceļas satikahs kahdu kungu, kas isskatijahs kà garidsneeks un gluschi lihdsinajahs Neimana mahzitajam eeksch N. Ehrmanis negribus apstahjahs un sweizinaja. Kungs pateizahs loti laipni un pasuda drihs Ehrmanim is azim.

Bet zaur scho satikschanos Ehrmanis atkal skaidri un gaischi atgahdinajahs sawa mahzitaja, un wina sirdî gaischi un skani atskaneja mahzitaja pamahzibas. Pastarpam Ehrmanis ari atminejahs wezà Franza wahrdus un eedomajahs, ka ta brahla dehls P—ā tik drihs bija nomaldijees us nezeleem. Bet Ehrmanis negribeja nogreestees no tikumibas zeļa, un domaja, ka nebuhschot nemas tik gruhti, godigi un schkihsti dsihwot. — Winsch ari apnehmahs, eet atkal basnizà, — bet lai gan basniza tam bija itin tuwu, pirmajà eesahkumà palika tik pee apnemschanahs. Dselszeļa peestahtne tam bija wehl tuwaku, nekà basniza; ahtrà laikà un par mas naudas tas wareja ar dselszeļu isbraukt us kahdu netahlu ispreezaschanahs weetu. Un tà winsch atstahja pa swehtdeenahm ne-eewehrotu basnizas swanu aizinaschanu; dselszeļa aisbraukschanas pasinojums to wairak peelabinaja, un winsch raudsija sew eestahstitees, ka jaukajà, brihwajà dabà, meschà waj esarmalà, ari warot Deewu peeminet. Bet kad winsch atradahs meschà waj esarmalà, tad wina domas saistija tahs leetas, kas ap winu notika, un neweena domu dsirkstelite nepazehlahs us augschu, us debesu Tehwu.

Ehrmanis usmekleja Baumertu, kas nodarbojahs kahdà zigaru fabrikà, lai pee ta waretu peeturetees. Bet drihs ween tas nomanija, ka Baumertam tas nemas nebija pa prahtam, satiktees ar neweiklu maspilsehtneekeli, kam nebija ari ne zik daudz naudas.

Kahds darba beedrs, kas jau no pascha eesahkuma pret Ehrmani bija laipns, to peerunaja, peedalitees pee „kristigu jauneklu sabeedribas" weesigajeem wakareem. Jauno lauschu sirsnigà, jautrà satiksme, kuru wadija wezigaks wihrs, pamahzoschee preekschnesumi, gan gariga, gan laiziga satura, Ehrmani loti saistija, un winsch bija tahdu wakaru zentigakais apmekletajs.

Par to gan winam bija jadsird daudz issmeekla un peesoboschanas, — bet winsch atbildeja ikreis: „Ko juhs no manis gribeet! Es neleedsu jums, eet sawus zeļus, tad laujeet ari, ka es eimu sawus!"

„Nu, nu, ne tuhlit tik leelmanigi!" otree mehdsa atbildet. „Mehs gan pawadam sawas brihwstundas pehz sawas wihses, bet swehtulibai mehs ne-esam nodewuschees, un tew newaijadsetu wis nemas no mums tà behgt, kà no mehra, — waretu jele reis ar mums kopà paspehlet teateri."

„Teateri spehlet ar jums?" Ehrmanis jautaja isbrihnijees. „Kà tu to domà? Un kur un ko tad juhs spehlejeet?"

Otrais dikti eesmehjahs: „War redset, ka nupat esi atnahzis is masa pilsehteļa! Nepasihsti ne muhsu labakos un jautrakos preekus! Kad darbs ir beigts, mehs spehlejam teateri, noturam mehginajumus, un kad mums it labi eet, tad isrihkojam israhdes un eeluhdsam skatitajus. Wehl ka patihkamaka, nekà muhsu teatera prowju, nemas wairs naw! Nahz rihtà lihdsa un apskatees tos jokus!"

„Rihtà nu gan ne ces," Ehrmanis sazija wilzinoschi.

„Ah, es jau gan sinu, tew ja-eet us sawahm swehtku sa-eimahm. Negribu tewi ari nemas atturet, — bet tu tadschu wari kahd'reis pa stundu ahtraki no tahm isnahkt; tapehz jau tu ne-eeskreesi wis tuhdal welnam nagôs."

„Nu labi, rihtà es eeschu," Ehrmanis atbildeja.

„Tà ir pareisi; tu tadschu esi wehl prahtigs!"

Nahkoschu wakaru Ehrmanis negahja wairs us jaunekku sa-eimu. — Nosazità laikà winsch eeradahs nosazità mahjà, un atrada tur preekschà jautrus beedrus, kas winu ar leelu trokšni apsweizinaja. Kahdi diwpadsmit jauni puischi, fabriku strahdneeki, tur bija sapulzejuschees un trihs jaunas meitas, bahleem gihmjeem, dedsigahm azim un smaidoschahm luhpahm.

Tee proweja kahdu teatera gabalu. Gabalam bija pawisam aplams wirsraksts, un spehletaji neturejahs daudz pehz drukatà teksta, bet runaja wairak tà, kà kuram eeschahwahs prahtà. Trokšnis pee tam bija leels. Kas wismasak pehz drukatà teksta turejahs, to wiswairak slaweja. Pastarpam masajâs istabinâs ari smehkeja, un alu jau dsehra pudeli pehz pudeles; issusejuschahs rihkles tadschu waijadseja apslapinat.

Eesahkumà Ehrmanis bija atturigs; jo leelakà daļa jauneklu bija winam gluschi sweschi. Bet winsch negribeja tos aiskahrt, kuri winu tik laipni usnehma, un tà tad pehz ihsa brihsnina winsch bija weens no wisu jautrakajeem, un kad winu usaizinaja par lihdsspehletaju, winsch preezigi aizinajumam paklausija, un sanehma labpraht par to skalo usslaweschanu.

Tà aisriteja stunda pehz stundas, un kad weesnizneeks sahka jaunos laudis skubinat, lai eet uz mahjâs, jo rihtà agri teem tadschu jabuht atkal pee darba, tad pulksteņis jau bija diwi pehz pusnakts.

„Rihtu, jeb — pareisaki — scho wakar' tu tadschu atkal atnahksi?" — „Sinama leeta, ka wakarà jums atkal janahk. Tagad nu juhs tadschu peedereet pee teaterneeku trupas!" Ehrmanim wisapkahrt sauza, kad bija isnahkuschi us eelu, lai isklihstu katrs us sawu pusi.

„Sinams, ka nahksschu," Ehrmanis atbildeja.

Schinî wakarà Ehrmanis bija eesahzis atsweschinatees no tahs tiklajahs saktiksmes, kurà winsch lihds schim turejahs. Bes ka to ihsti manitu, winsch lahwahs wilinatees no kahribas us kahribu un eestiga arweenu dsilaku weeglprahtigajà dsihwê, kurà nepasina apdomibu, kuras weenigais mehrkis bija: pehz deenas darbeem ispreezatees lihds atraugahm. Eesahkumà gan tahda dsihwe islikahs wehl deewsgan nekaitiga, bet ta tapa dascham labam deen' no deenas par smagaku waschu, kas to schnaudsa un schnaudsa, lihds beidsot gluschi eerahwa postà.

Teatera wakari nedewa Ehrmanim walas, apmeklet kristigahs sapulzes, un winsch schihs pawisam aismirsa. Winsch tà gan negribeja, bet tà isnahza. Teatera spehle bija kluwusi pee scheem jaunajeem lautineem par tahdu kaislibu, kahda pee dascheem ir kahrschu spēle. Kur jauni puischi zaurahm naktim ir kopà ar jaunahm meitahm bes wezaku

dus darbus, pee ka ilgaku laiku ar weenadu stingrumu jastrahdà — bes reibinoschu dsehreenu baudischanas. Simteem ahrstu to apleezina un miljoneem lauschu, kas atturahs no reibinoscheem dsehreeneem, no wisahm semehm un daschadahm kahrtahm, mums dod to skaidrako leezibu pahr to.

Wiss tas, ko augschà minejahm, mums atlauj apgalwot, ka pilniga attureschanahs no dserschanas, lai ari wina buhtu preti muhsu semes eeraschai, tomehr nekahdâ sinâ nestahw preti tagadejo gruhto laiku prasibai, muhsu meesas weselibai un kahrtigai dsihwes wihsei.

3. Bet neraugatees us to, mehs tomehr aprobeschajamees sawôs prasijumôs un pilnigu, galigu attureschanos no dserschanas eewehlam tik schahdahm personahm:

a) Teem dsehrajeem, kas no schihs sawas kaislibas wehletos tikt walâ. Preeksch tahdeem ir, kà peedsihwojumi rahda, pilniga atsazischanahs daudz weeglaka, nekà atgreeschanahs pee mehrenas baudischanas. Un proti, tik tad schai atsazischanai ir panahkums, ja atsakahs no wiseem reibinoscheem dsehreeneem: no alus, no augku wihna un no ziteem. Jo dsehraja karakteris ir wahjsch, schai kaislibai atturetees pretim, un tamdehl pat pirmais eekairinajums, waj nu zaur glahsiti alus, wihna waj brandwihna, paleek par posta schuhposchanas zehloni. Schee apstahkli, kà ari tas, ka wisâ muhsu tautas sabeedrigâ dsihwê ir dserschana palikusi par eeradumu, padara, ka dsehrajam naw eespehjams labotees, ja winsch apnemahs reibinoschus dsehreenus mehreni baudit. Winam waijaga pilnigi atsazitees!

b) Teem laudim, kureem draud dsehraja liktena breesmas, lai tas nu buhtu waj zaur to, ka winu wezaki ari ir dsehraji bijuschi, waj ari zaur to, ka wineem atrodahs weenumehr apkahrt wisadas kahrdinaschanas us dserschanu, ik pehz tam, kahds nu kuram ir amats, apkahrtne, pascha daba un tà wehl ziti apstahkli.

c) Teem labwehligajeem zilwekeem, kas no mihlestibas pret dsehrajeem juhtahs sewi aizinatus, nest personigu upuri preeksch wineem. Jo zaur to wini teem wislabaki peerahda, ka attureschanahs no dserschanas ir gan eespehjama leeta, manto ari ihstu preeku, winus us tam paskubinat, eemanto winu ustizibu un tahdâ wihsê teem wislabak eedod duhschu, darit pehz winu preekschsihmes. Ari no tahdeem baudischanas lihdsekleem, kurôs mas alkohola atrodahs, ir scheem laudim ja-atsakahs; jo glahbjamo brahku mihlestibas preekschsihmei ir tikai tad ihstens spehks, kad wina nostahjahs us ta pascha pamata, us kura jastahw breesmâs esoscham brahlim.

4. No wisa ta, ko mehs pahr wihna baudischanu esam runajuschi, ir skaidri noprotams, ka beedriba ne buht newehlahs, lai wisas tahs eetaises, kur ruhgstoschus dsehreenus taisa, tiktu isnihzinatas.

Wihna dahrsneeki un wihna dahrsu ihpaschneeki, kà ari wispahrigi tahdi, kas sagatawo ruhgstoschus dsehreenus, un tee, kas ar tahdeem tirgojahs, war gluschi labi peedalitees pee beedribas, bes ka zaur to sanahktu pretestibâ ar schihs beedribas pamata nosazijumeem. Ari war schihs beedribas lozekli saweem weeseem waj pat pee beedribas nepeederoscheem familijas lozekleem wihnu, alu waj augku wihnu peesolit.

(Turpmak beigums.)

No ahrsemehm.

Wahzija. Brihwprahtigajo un Schihdu partija schinîs deenâs dabujusi sahpigu spehreenu. Minetà partija pehz Bismarka atlaischanas no amata jo deenas jo wairak atspirga un jau sahka leelu lomu spehlet. Tagadejà waldiba ar winu apgahjahs daudz laipnaki, nekà Bismarks, un islikahs winai buht pehz eespehjas pa prahtam. Mahzitajs Stöckers, generalsuperintendents Hegels, generalschtaba preekschneeks grahfs Waldersee's un daschi ziti kreetni wihri tika atlaisti no amata, tahdi jauni likumi tapa likti preekschà, kas ne buht nesaskaneja ar lihdsschinigo Bismarka politiku, sozialdemokrateem un Schihdu peekritejeem pawisam nedsirdeta brihwiba tika dota, u. t. j. pr. Pahr to nu wisas brihwprahtigahs un Schihdu lapas sazehla skanas gawiles, usslawedamas jaunà keisara brihwprahtigo garu un nolamadamas Bismarka politiku. Daschi laikraksti jau ispauda, ka mutigais Eischens Richters drihz tikschot ministera amatà eezelts. Pahr to nu atkal tahs partijas, kas lihdz schim bija waldibas wisu ustizigakahs peekritejas, un ar kuru palihgu ta semkopibas, tirdsneezibas un wispahrigahs walsts usplaukschanas sinâ daudz bija panahkusi, ļoti noskuma un sadusmojahs un jau gandrihz tapuschas par tagadejahs waldibas pretineezehm. To redsedami, brihwprahtigajee un Schihdu draugi palika pahrdroschi; ja tee buhtu bijuschi gudraki, tad tee wehl kahdu laizinu buhtu isturejuschees rahmaki un pehz eespehjas wisâs leetâs jauno waldibu pabalstijuschi, — bet tà teenedarija wis; wini jau sahka isturetees kà ihstenee laika kungi, kuri pehz patikschanas waretu rihkotees, un no kureem jaunais walsts-kanzleris Kapriwi's pilnigi atkarigs. Tahdu beskaunibu newaredams ilgaki pazeest, Kapriwi's tak turejis par gudraku, atkal usnemt atmesto, senako Bismarka politiku un ar sakaitinatahm konserwatiwu un nazionalliberaleeschu partijahm islihgt meeru. Tamdehl tas aiswinâ sesdeenâ Wahzu reichstagâ turejis runu, kurà pret brihwprahtigajeem issazija itin atklahtus pahrmetumus, proti ka schi partija esot tahda, ar kuru neweena waldiba newarot eet roku rokâ; ta tikai protot nirgat un tenkotees, bet ne wis tautai par labu strahdat; ar mutes wahrdeem un laikraksteem ta gan dehwejotees par waldibas peekriteju, bet ar darbeem un nobalsoschanâs wina pee neweena laba un deriga preekschlikuma nepeedalotees. Ar nirgahm un mutes waroneem newarot waldit, un tapehz waldibai ar teem ne-esot nekahda dała; wahrdu sakot, Kapriwi's schos neekabilus un Schihdu aisstahwetajus gandrihz tik pat kreetni norahja, kà to Bismarks sawâ laikâ darijis. Eischens Richters gan mehginaja us scheem pahrmetumeem rupji atbildet, bet tomehr gaischi redsams, ka wisa brihwprahtigajo partija lihdz ar Schihdu lapahm ļoti sabihjuschahs un nosukumuschas un noschehlo sawu aplamo istureschanos, zaur ko wisas winu zeribas, waldibas groschus dabut sawâ rokâ, isputejuschas. Turpretim konserwatiwee un nazionalliberaleeschi ļoti preezajahs, ka waldiba atkal atgreesusees us wezo, droscho zelu, pa kuru Bismarks staigajis un tik daudz panahzis. Tomehr buhs janogaida, waj Kapriwi's ari pateesi un pilnigi tà darijis.

Pahr Dr. Kocha sahlehm pret tuberkulosi pehdejâ laikâ daschas ne wisai labas sinas bija lasamas. Zeribas, ka ar tahm diloni wareschot isahrstet, ne-esot peepildijuschahs, un daschi no slimneekeem pat zaur to dabujuschi nahwi. Tagad nu Pruhsijas tautas-apgaismoschanas ministeris issludinajis wisu augstskolu un walsts slimnizu wehstis un aprakstus, ko tahs us wina pawehli sastahdijuschas pahr scho sahlu ismehginajumeem. Lihdz isgahjuschà Dezembera beigahm Pruhsijà pawisam 2112 slimneeki winas dabujuschi, bet tikai 1700 ilgaku laiku tikuschi ahrsteti. No schihm 1700 personahm 932 bijuschas slimas ar plauschu diloni, 120 ar zitahm eekschkigahm tuberkuloses slimibahm un 700 ar ahrigeem, wahrigeem augoneem. No ar plauschu diloni saslimuscheem 13 tikuschi pilnigi isahrsteti, 171 stipri labojuschees, 194 manami labojuschees, 586 minetahs sahles nemas naw lihdsejuschas un 46 nomiruschi. No teem 708 slimneekeem, kureem bija ahrigi, wahrigi tuberkuloses augoni, 15 palikuschi pawisam weseli, 148 ļoti labojuschees, 237 labojuschees, 298 nemas naw labojuschees un 9 miruschi. Ahrstu sinojumi tai sinâ saskan, ka tik ihsâ laikâ wehl newarot droschus spreedumus pahr mineto sahku labumu taisit, bet ka wehl ilgaki tahs ja-isprowè.

Austrija. Pee nule isdaritahm tautas weetneeku wehleschanahm leeli pahrgrosijumi notikuschi. Lihdz schim gan wehl tikai wehleschanas isnahkums pee lauzineekeem sinams, eekams pilsehtu balsoschanas wehl naw wehstitas, bet jau tagad war sazit, ka Schihdu un Wez-Tscheku zeribas pawisam isputejuschas. Behmijâ wisi Wez-Tscheki, kureem bija lihdz 28 sehdekti, krituschi zauri; Jaun-Tscheki eenehmuschi winu weetas, un Wahzeeschu partija wehl peenehmusees skaitâ. Austrijas deenwidus dalà atkal Schihdu partija palikusi pawisam apakschà. Neweenâ zitâ semê Schihdeem naw tik daudz waras bijis, nekà Austrijà. Bet pehdejôs gadôs tur dibinajahs ihpascha partija, kuras noluhks bija, atswabinat tautu no Schihdu pahrswara, un ihpaschi pee tautas weetneeku wehleschanahm tikai tahdus zelt, kuri apsolahs, Schihdu warai pretotees. No eesahkuma schai jaunajai partijai isdewahs tikai kahdus pahri no saweem kandidateem dabut zauri, — bet ar katru gadu wina peenehmahs skaitâ, un tagad wina tik stipra palikusi, ka jau gandrihz Schihdu peekritejus pahrspehj. Pahr tahdu breesmigu nelaimi nu wisas Schihdu lapas, ihpaschi „Neue Freie Presse", sazek tik leelas brehkas, kà waj wisa Austrija no semes trihzejumeem buhtu tikusi sadragata.

Franzija. Frantschi tagad pahr sawu istureschanos pret Wahzu keisara mahti, Wiktoriju, sahk zitadi spreest. Weens otram pahrmet, ka isblameerejees, un ka buhtu labaki bijis, ja patriotu lihgas un bulanschistu ahkstischanos nemas nebuhtu eewehrojuschi. Wisa Frantschu tauta atsihstot, ka buhtu daudz peeklahjigaki bijis, ja Frantschu mahkslineeki nebuhtu likuschees eebaiditees no masa musinataju pulzina brehkahm, bet sawas bildes us Berlini suhtijuschi. Wisas daudz-mas prahtigahs awises pahrmet waldibai, ka ta sawu peenahkumu ne-esot ispildijusi; tai waijadsejis musinatajeem muti aisbahst un ne wis rokas klehpi turet. Kas nu tagad esot panahkts? Wahzu waldiba tikusi sakaitinata un islaidusi stingrus pases likumus, kas tikai apgruhtinajot tirdsneezibu un satiksmi, un Frantschu tautai tahda istureschanahs pret weenu weesi, kas turklaht wehl bijis tikai seewischkis, ari nekahdu godu nepadarot.

No eekschsemehm.

Jahnischkê, kur ik gadus waren leels sirgu tirgus top noturets, schogad 3. Februarî, no dischuma apspreeschot, esot bijuschi tirgû lihdz 15 tuhkst. zilweku un 3000 daschadu sirgu. S.

Kreewijà pehz pehdejeem statistikas sinojumeem pawisam esot 110 semkopibas beedribas ar 47 saru beedribahm. Wiswairak semkopibas beedribu ir Baltijas gubernâs, kur 21 beedriba un 17 saru beedribas ir darbâ. Ar ihstu semkopibu 80 beedribas un 22 saru beedribas nodarbojahs. Zitas rihkojahs ar daschadeem semkopibas sareem. Salihdsinajot ar ahrsemju semkopibas beedribu buhschanu, isnahk, ka Kreewijà wehl ļoti mas scho beedribu, un tam pascham masumam ļoti mas beedru.

Widseme.

Widsemes gubernatora kungs no Pehterburgas pahrbrauzis Rihgâ un atkal usnehmis winam ustizetahs gubernas pahrwaldibu.

Baltijas domenu pahrwaldê pahrwaldneeka palihgs Eduards Jensens pa-augstinats par schtahtsrahtu.

Tornakalna Lutera basniza un winas eeswehtischana. Aiz Tornakalna dselszeļa stanzijas steepjahs gar Daugawu pa-augsts kalnajs, us kura no stanzijas pret deenwideem, blakus kapeem, jo lepni pazeļahs jaunà Lutera basniza ar sawu slaiko torni, kursch nopeetni noskatahs us sawu apkahrtni, us wezo Daugawu un pahri pahr winu us sirmo Rihgu. 1888. g. Augusta mehnesî eesahka pirmos buhwes darbus, un 19. Oktoberî, leelam lauschu pulkam peedalotees, pamata akmeni eemuhreja dokumentu, kursch aprahda basnizas zelschanos. Lihdz isgahjuschai swehtdeenai basniza bija tik tahlu gatawa, ka winu wareja eeswehtit un eewest mahzitaju P. Paukschena kgu. Basnizas plahnus isgatawojis Baltijas politeknikas arkitekturas profesors J. Kocha kgs, kursch tad ari usnehmahs buhwes darbu wirswadibu. Basniza, lai gan deewsgan weenkahrscha, tomehr jauka, daila buhwe, kuras stihls israhda to laikmetu, kad gotika sahka arweenu wairak pahrspeht romanisko stihlu. Tà mehs tur eewehrojam daschas welwes un isgresnojumus apała loka weidâ, daschus atkal eelausta loka weidâ. Basniza eekschpusê ir 170 pehdu (29 pehdas atkriht us torni) gara un 54 pehdas plata un schkehrsu 71 pehdu plata. Basnizas schkore ir 76 pehdas un tornis 202 pehdas augsts. Pahr kora dału (no kanzeles lihdz basnizas dibinam) basniza pahrwelweta gotiskâ weidâ, pahr atlikuscho basnizas dału greesti taisiti koka konstrukziją. Gar abahm basnizas sahn'seenahm un gar torna seenu steepjahs ehrtas galerijas (luktas). Eekschpusê basniza wehl naw pilnigi isgresnota, un tàpat schim brihscham truhkst ari ehrgelu. Basnizas 66 pudu smagajam swanim, kuram usraksts Latweeschu un Wahzu walodà: „Kungs, patur' muhs pee tawa wahrd'", ir it peemihliga skaņa. Torna pulkstenim ir 2 swani, preeksch stundu un zetortdalstundu sischanas. Un schi lepnà buhwe, kuras uszelschana bija aprehkinata us 80 tuhkst. rubleem, bet kuras isdewumi gan tik augsti nesneegschotees, ir Rihgas daschadu kahrtu un tautibu kopigas darbibas panahkums. Kad bija radusees jo dsihwi sajuhtama waijadsiba pehz Luteranu basnizas Tornakalnâ, tad bijuschais mahzitajs W. Stolla kgs 1881. g. dahwinaja 100 rubłu, kà pirmo artawinu preeksch jaunbuhwejamahs basnizas Tornakalnâ. Wehlak radahs ari ziti dahwinataji, un sewischki Lutera swehtki 1889. g. eenesa bagatigas dahwanas. Pehdigi 1886. g., kad bija isdabuta waldibas atlauja preeksch dahwanu lasischanas, dibinajahs sewischka komiteja, zaur kuras ruhpeschanos pawisam bija eenahkuschi pahri par 70 tuhkst. rubleem preeksch Lutera basnizas. Us basnizas eeswehtischanu swehtdeen, pulksten 1/22ôs, bija eeradees milsigs lauschu pulks, no kura tikai kahda dała atrada telpas deewsgan ehrtajà basnizà. Preeksch basnizas durwim wisi sapulzejuschees ar posaunu pawadischanu nodseedaja: „Deews, patur' muhs pee tawa wahrd'", un tad mahzitajs Gaethgens'a kgs tureja runu papreekschu Wahzu un tad Latweeschu walodà, nemdams par pamatu tos wahrdus: „Schi ir ta deena, ko tas Kungs ir darijis" un „Teizi to Kungu, mana dwehsele". Pehz tam generalsuperintendents Fr. Hollmana kgs, sanehmis no buhwkomisijas basnizas atslehgas, atwehra basnizas leelahs ee-eijas durwis, issaukdams: „Atwereet man taisnibas durwis!" — Drihz ween jaunais Deewa nams lihdz pehdejai weetinai pildijahs ar ļaudim, kuri dsili kustinati nodseedaja: „Kà skaists ir jaunais Deewa nams". Tad generalsuperintendents, nostahjees ar ziteem atnahkuscheem mahzitajeem pee altara, tureja eeswehtischanas runu Wahzu walodà un Gaethgens'a kgs Latweeschu walodà, pehz kam generalsuperintendents eeswehtija basnizu, — us ko wisi klaht-esoschee mahzitaji gan Latweeschu, gan Wahzu walodà katrs mineja pa bihbeles pantinam. Pehz basnizas eeswehtischanas tika no kahda jaukta kora nodseedata 4-balsiga dseesma. Kad draudse bija nodseedajusi: „Lai Deewu wisi lihdz", generalsuperintendents eeweda mahzitaju Paukschena kgu winà amatâ, nododams winam jaunahs Lutera basnizas draudses wadibu un kopschanu. Pehz dseesmas: „Gaisma, kas no debess ausa", jaunais mahzitajs notureja deewakalposchanu. Winsch tureja 2 spredikus, weenu Wahzu, otru Latweeschu walodâ. Spredikôs winsch mineja, ka nu winam usdots Lutera basnizas mahzitaja amats, ka nu winsch buhschot draudsei par ganu, winai sludinat un atgahdinat Deewa wahrdus un Deewa zeļus. Kà Zakejs, dabujis sinat pahr Jesus nahkschanu, ilgojees, winu redset un kahpis us wihges koku, tà lai Lutera draudse kahrojot pehz Jesus mahzibahm, lai basnizas torna swana skanas kà torna waktneeka taures draudsei atgahdinot, steigtees us Deewa namu, kur turpmak jauneklus peewedischot pee kristigas tizibas, kur katrs draudses lozeklis atradischot apmeerinaschanu behdâs, eestiprinaschanu mihlestibâ, kur peekususcham zekineekam pasneegschot spirdsinaschanu un stiprinaschanu. — Ap pulksten 5eem beidzahs basnizas eeswehtischana un deewakalposchana, pehz kuras jaunajà Deewa namà 3 behrni dabuja swehtu kristibu. — Schim brihscham Lutera basniza atrodahs us smiltaina, mas apkopta pakalna, us kuru tikai no Kapsehtas eelas uswed plaschas, garas koka trepes; bet zerams, ka drihz ween ap basnizu mainisees kupli kruhmi un saki maurini ar lihdzeneem zelineem! „B. W."

No Sausnejas. Sausnejas krogs, lai gan winsch dsimtkungam eenesa lihdz 800 rubłu, tizis slehgts, pagasta eemihtneekeem par labu.

Iz Alukznes. Zaur scheijenes muischas ihpaschneeka gahdibu tè eerihkoja nedelas tirgu (zetortdeenâs), kursch apkaimes semtureem no leela labuma. Lihdz schim tee newareja sawus raschojumus masakâs dałâs nekur zitur pahrdot, kamehr nebrauza us pilsehtahm, kuras deewsgan tahlu. Tagad buhs eespehja katram, pat masakâs dałâs, sawus raschojumus, kà gaku, sweestu u. t. t., pahrdot. Pirmais tahds tirgus bija 7. Februarî, us kura bija sawesti daschadi raschojumi, — war teikt, no flotas lihdz sirgam. Tas deewsgan leezina, zik nepeezeeschami tahds tirgus bija waijadsigs. „B. W."

Kurseme.

Kursemes laukpagastu labibas magasinâs, kà „Kurs. Gub. Awise" sino, 1890. g. 1. Janwari pawisam bija: 85 tuhkst. 849 tschetwerti seemas un 123 tuhkst. 713 tschetwerti wasaras labibas, kopâ 209 tuhkst. 562 tschetwerti labibas. No schihs labibas magasinâs pateesi atradahs 138 tuhkst. tschetwertu, eekams wairak nekà 70 tuhkst. tschetwertu bija aisdoti. Wiswairak labibas bija Bauskas un Jaunjelgawas aprinku magasinâs. Wismasak labibas aisdots bija Kuldigas aprinki, — tikai 173 tschetwerti no 22 tuhkst. tschetwerteem; Bauskas aprinki turpreti no 35 tuhkst. tschetwerteem 21 tuhkst. tschetwertu bija aisdoti. Magasinu kapitals bija 1 milj. 879 tuhkst. 165 rubłus leels.

Kursemes kreditbeedribâ 1889. gada 1. Julijà 10 tuhkst. 87 ihpaschumi par 26 milj. 264 tuhkst. 950 rubleem bijuschi eekihlati, bet pagahjuschà darischanu gada beigâs, 1890. gada 1. Julijà, — 10 tuhkst. 186 ihpaschumi par 25 milj. 906 tuhkst. 500 rubleem. Prozentu nesoschu kihlu sihmju bijis islaists par 28 milj. 63 tuhkst. 600 rubleem. Krahschanas kases un bankas weikala nodałas bilanze bija 7 milj. 865 tuhkst. 86 rubl. 25 kap.

No Dobeles. Isgahjuschahs nedelas pirmdeenà un otrdeenà Dobelê bijis leels uguns-grehks, kas laikam gan wehl leelaku postu buhtu padarijis, kad stiprais wehjsch no rihta nebuhtu grosijees un leesmas us tirgus plazi puhtis. Dobeles uguns-dsehseju beedriba pa welti puhlejahs, ugunij strahdat preti; jo winas rihki pa dałai bija samaitati, un bes tam leels uhdens truhkums apgruhtinaja winas darboschanos. Patkaises barons Recke, mahzitajs Bielensteins un Leel-Behrses arendators Hartmana kgs sawus sirgus bija atsuhtijuschi preeksch uhdens weschanas, Krimunu stanzijas preekschneeks peesteidzahs ar sawu sprizi, un kad otrdeen pehz pusdeenas ari Jelgawas uguns-dsehseji ar ekstrà brauzeenu atnahza, tad uguns-grehks jau bija gandrihz uswarets. Uguns bija zehlusees Behtina staļlôs un spihkeri, tad pahrgahjusi us Behtina dsihwojamo ehku, un no turenes us Dawidowska diwtahschu namu un tschetrahm blakus ehkahm. Nami un bodes esot bijuschas par 46 tuhkst. rubleem apdroschinati. Skahde eewehrojami leela, un ihpaschi masturigakee eedsihwotaji daudz no sawahm mantahm pasaudejuschi.

No Jaun-Platones. Zik daschu reiz zilwekam newar notikt nelaimes atgadijeeni, kas pat maksà wina dsihwibu, to peerahda sekoschais notikums. Winu nedel' B. saimneezes dehls, jauneklis apgadu 18, bija nehmis kahdu rihtu behrsa kluzi us plezeem, to aisnest us zitu weetu. Nesot, tam kahjas us ledainas weetas isslihdejuschas un, nelaimigi krihtot, kluzis uskritis us galwu un to ļoti satreezis. Jauneklis pehz kahdahm deenahm, gruhti zeeschot, pabeidzis sawu zeribas pilno dsihwibu. Swehtdeen to wezaki, kà ari brahlis ar mahsu, radi un draugi guldinaja wehsajà smiltenê, slazinadami aisgahjeja kapa kopinu ar sawahm asarahm. — Wehlejams, lai to aisgahjuschà dehla wezaki, kuri tagad isschkihruschees dsihwo, nemtu labi wehrà, zik isnihziga ir muhsu dsihwiba, un tee atkal ihstenà draudsibà no jauna saweenotos. —?—

No Sodas. Muhsu deewsgan prahwajam Sodu pagastam zaur Jelgawas-Bauskas meera-teesneschu sapulzes preekschsehdetaja kungu peeweenoti teesas sinâ Skurstenu un Galamuischas dsimtee pagasti, Jostanes Krona pagasts un brihwee Butkuni jeb Nowadneeki, tà ka turpmak scheem peezeem pagasteem kopà buhs tikai weena pagasta teesa jeb XII. eezirknis. Teesneschi lihdz ar likumâ noteikteem palihgeem tika iswehleti no Sodas 2, no Skurstenu, Galamuischas un Jostanes no katra pa weenam, kurpretim Butkuneem us preekschu teesnescha

sinâ pehz katreem trim gadeem jamainahs ar Jostani. Par preekschsehdetaju teesneschi is sawa widus ar balsu wairakumu iswehleja Jostanes Widukku mahju nomneeku J. Wanaga kgu, un wispahrigi teek peenemts, ka tas schim amatam ir kreetns un derigs. Tomehr netruhkst ari tahdu, kuri wisadi nopuhlejahs, minetà eerehdna apstiprinaschanai schkehrschlus likt zelâ, — bet naw wehl sinams, waj ar, waj bes kahdeem panahkumeem. Ne tà eet pee mums ar pagasta waldes amatu wihru un skrihwera wehleschanu. Galamuischas pagasts un Butkuni peeweenojahs pilnigi pee Sodas pagasta, Skurstenu pagasts weenojahs ar Leel-Wirzawas pagastu un Jostanes pagasts labpraht weenotos ar muhsejo, bet pagasta sapulze leedsahs to usnemt, tamdehl ka minetam pagastam mantas un zitâ sinâ ne-esot ne masakà stahwokla, t. i. ne naudas kapitala kasê, ne ari pagasta magasinas graudôs. Redsesim, kas galu galâ isnahks. Skrihweris tika mums no amata atlaists un us laiku peenemts weetas ispilditajs, Freymana kgs. Kamehr isschkirschana, Jostanes saweenoschanas dehl, naw notikusi, newar no pagasta waldes eerehdnu un tamlihds skrihwera wehleschanas buht ne wehsts, un tamdehl jakalpo wehl arweenu senakeem eerehdneem. Daudz teek runats un pahrspreests, ko wehlesim par pagasta wezako, un ne reti no daudzeem dsird issakam, ka jawehl jeb japamet amatâ jau tagad amatâ esoschais; jo tas par spihti wiseem kahda fabrikanta kahdâs „lapâs" klaijâ laisteem raksteem lihds schim nelizees maldinatees, bet sinajis pagastâ wisu kahrtigi saturet un kreetni jeb pilnigi saskanâ ar likumu rihkotees. M. F.

No Schwitenes. Pagahjuschâ 1890. gadâ ap scho laiku bija muhsu apgabalâ eeweesusees tà nosauktà jaunà slimiba jeb influënza, ar kuru daudz sasirga un slimoja, bet zaur kuru tikai rets nahwes zehlonis atgadijahs. Laudis paregoja, ka minetà slimiba schinî seemâ stipraka mehrâ atjaunoschotees, — bet schis paregojums, paldeews Deewam, lihds schim israhdijees par bespamatigu. Tomehr tahs weetà muhsu apgabals tagad teek peemeklets no niknakahm, lipigahm slimibahm, kà par peemehru no scharlaka, masalahm un kaklu sehrgahm, kuru upuri pa leelakai daksai ir masi behrni un skoleni. Wisu wairak schi sehrga lihds schim pamanita pee skolas behrneem, kuri warbuht slimibas dihgli skolu telpu nepeeteekoschâ jeb samaitatâ gaisâ eeguwuschi. Zik lihds schim sinams, tad Rundales un Schwitenes pagastôs jau bijuschi wairak nahwes atgadijumu it ihsâ laikâ, pahr ko tizis peenahzigahm eestahdehm sinots. Schi gada 14. Februarî tamdehl peedsihwojahm, ka pee mums eeradahs Bauskas aprinka ahrsts, Dr. med. Biehlera kgs, lihds ar aprinka preekschneeka II. eezirkna jaunako palihgu, baronu von Klopmana kgu, un slehdsa skolu us trim nedelahm, kas minetâ deenâ ari pee Rundales un Behrsteles skolahm tàpat notizis. Pagasta waldehm ir usdots, par katru atgadijumu un diwi reisas nedelâ mineteem abeem kungeem wehstit. Muhsu skolas namâ bija ari kahda gadus 4 weza meitene ar scharlaku saslimusi, kuras tehws Sodu pagasta P. mahjâ dsihwo. Pehz zaur pagasta waldi dabutahs augstakas pawehles, behrns lihds ar sawu kopeju, mahtes mahti, bija us klahtaku mahju pahrwedams, un preekschneeka palihga kungs zaur pawehli us zeetako aisleedsa, to us Sodu pagasta pahrwest pee tehwa. Tomehr tas notizis, un naw sinams, waj schis tik slimais behrns buhs wehl dsihwotajs un waj ari Sodu pagastâ slimiba neteek eewesta. Dam—.

Saukas meschu usraugs, Frizis Malzeneeks, par teizamu, zihtigu deenestu dabujis sudraba medali, nesajamu pee kruhts Stanislawa lentâ.

Matkules meschâ, us Tukuma-Kuldigas leelzela, Piltenes pusmuischas muischkungam, Wahzijas pawalstneekam Pikeram, 5. Janwara wakarâ usbrukuschi trihs laupitaji un atnehmuschi 1800 rubl. skaidrâ naudâ, selta pulksteni un rewolweri. „K. G. A."

No Kuldigas. Weetigâ Wahzu lapa schi gada pirmajâ nummurâ aiskustinajusi kahdu jo eewehrojamu un swarigu jautajumu, proti, ka lai tiktu buhweta jauna Luteranu basniza preeksch scheijenes Latweeschu draudses. Tagadejâ basniza kalpo diwahm draudsehm: Latweeschu un Wahzu. Daschâs swehtdeenâs, ihpaschi swehtku deenâs, basniza no Latweeschu draudses lozekleem kà bahstin peebahsta, tà ka tik drusku nosebojuscheem — gribot negribot — jagreeschahs atpakal, basnizâ netikuscheem. Ari zeen. mahzitaju kungi daudzreis norahdijuschi us tagadejahs basnizas nepeeteekoschahm telpahm. Daschus gadus atpakal jau daudzi runaja pahr mineto basnizas buhwi, — bet drihz runas apklusa un wiss palika pa wezam. Tamdehl buhtu loti jawehlahs, lai nupat eekustinatais jautajums ari pateesi tiktu iswests zauri.

No Puses. Sawâ № 6. bijahm usnehmuschi sinojumu pahr M. Kleinschmidt jaunkundses konzertu, kuru ta Swaigsnes deenâ Puses basnizâ dewusi. Kà tagad israhdijees, tad minetâ sinojumâ daschas ne wisai swarigas kluhdas eeweesuschahs, kuras M. Kleinschmidt jaunkundse mums luhds pahrlabot. Winas raksts skan schahdi: „Latweeschu Awischu" № 6. ir „is Puses" kahds „...ns" kgs pahr manu dseedaschanu Swaigsnes deenâ Puses basnizâ rakstijis, bet is kura redsams, ka rakstam daschadâ sinâ truhkst pateesibas. Tà par peemehru sinotajs raksta, ka esmu konzertus ne ween daschâs Kursemes pilsehtâs dewis, — tahs pee wahrda peesaukdams, — bet winsch ari nowed zeen. „Latweeschu Awischu" lasitajus us Pehterburgu, Poliju un wehl pehdigi us Konstantinopoli. — Us to man sinotajam ja-atbild, ka ne-esmu nedz Polijâ, nedz ari Konstantinopolê konzertus dewusi. Pehdigo pilsehtu pasihstu tik zaur garam zeloschanu; jo kugis tur kahdas pusotras deenas usturejahs. Lai gan esmu daschadâs Kreewijas Luteranu basnizâs konzertus dewusi, bet leeta newareja buht weetâ, tos laikrakstôs usskaitit. — Tahlak man zeen. sinotajam japeemin, ka es pahr sawu nahkamo zelu mehrki neweenam sawas domas klaiji ne-esmu issazijis. — Pehdigi man wehl jasaka, ka, zik es noskahrstu, tad schee misejumi zeen. sinotajam zehluschees ne wis no launa prahta, bet gan zaur leetas ihsti ne-issinaschanu, un tamdehl turu par sawu peenahkumu, sinotajam, kà ari zeen. „Latweeschu Awischu" lasitajeem to isskaidrot. M. K.

No Nihzas. Muhsu pagastam Augstâ Waldiba peeweenoja schi gada eesahkumâ mahzitaja pagasta 7 saimneekus pee 224 saimneekeem, 61 wihreeschu dwehseles pee 2719 dwehselehm, pehz rewisijas rullеem; tas tapa 4. Februarî pagasta weetneeku sapulzei darits sinams. Nihzâ pagasta nodoschanu maksataju jau bija bes mahzitaja pagasta peeweenoschanas 2123; zik no mahzitaja pagasta wehl peenahza maksataju klaht, to nesinu. — Nihzâ pagasta walde tapa wehleta pirmo reisi 13. Nowemberî kà jau senak wehleja, bet otro reisi 9. Februarî pa weenam tik tapa eelaisti pee wehleschanas. Bija jawehlê wezakais, 4 preekschneeki un 8 weetneeki, kopâ 13 personas. Nihzas pagastam ir 10 saimneeku, 4 nomneeku, 5 kalpu un 1 neprezejuschos weetneeks, kopâ 20 pagasta weetneeki. Ar to paschu waldneeku skaitli pagasta weetneeki nospreeda istikt, kad ari mahzitaja pagastu peeweenoja. Wezakajam weetneeki nospreeda 110 rublu lones par gadu, un preekschneekeem katram 50 rublu. — Nihzas un Bahrtas pagasts kopâ buhweja Bahrtas basnizas ehrgelneeka namu, kurâ ari skola top tureta; tas tapa eeswehtits 26. Oktoberî pagahjuscho ruden'. Basnizas lahde dewa naudu; pagasti kopâ dewa materiala peeweschanu un strahdneekus; buhwes usraudsiba wisu darbu nodewa Bahrtas buhwmeisterim Mikelim Wezugarim, kursch ari scho namu patihkamu un jauku usbuhweja. Kad nama behlingi useet, tad redz preeksch abu pagastu behrneem — katreem ihpaschu gukamo istabu, kas us labako eerihkotas, tà ka wiss darbs flawê meisteri. M. E.

Ruzawas pagasta teesas skrihwera J. Koppa weetâ no pagasta eewehlets un apstiprinats lihdschinigais Dunalkas skrihweris Kronberga kgs.

No Swentajas, pee Ruzawas. Butkineeks Andrejs Freimanis ar sawu seewu Swentajas basnizai dahwinajuschi smuku bronsa krona lukturi, kas Leepajâ pirkts un 50 rublu maksà.

No Leepajas. Turenes polizejas zeetumâ nomira kahdâ nakti pee Leel-Nikrazes peerakstijees Frizis Steins, kas bija no eelas eewests un tà peedsehris, ka guleja bes samanas. — Leepajâ tagad nometees us dsihwi kahds jauns zilweks bes azu gaismas, Burchards wahrdâ, kas Pehterburgas aklo skolâ ir ismahzijees birstes taisit, un kas ne ween glihtu darbu bes azu gaismas strahdâ, bet ari, leels musikas zeenitajs buhdams, deewsgan mahksligi klaweeres spehlejot, ka esot jabrihnahs, ko ari neredsigs zilweks wisu eespehj ar Deewa palihgu pastrahdat. — Leepajas ostâ ir no Jaungada deenas lihds 11. Februarim 190 kugu eenahkuschi, un no Leepajas, ar daschadahm prezehm peelahdeti, isgahjuschi 173 kugi. Sinotajs.

Jelgawas notikumi.

Deewakalposchanas Annas basnizâ no 27. Februara lihds 6. Merzam. Sestdeen, 2. Merzâ, kà muhsu Keisara waldischanas sahkuma deenâ: Deewakalposchana pulkst. 10ôs no rihta; mahz. Conradi. — Swehtdeen, 3. Merzâ: 1) Lauku draudsê: Deewakalposchana pulkst. 9ôs no rihta; spred. mahz. Conradi. 2) Pilsehtas Latweeschu draudsê: Deewgaldneeki pulkst. ½8ôs no rihta; mahz. Grafs. Deewakalposchana pulkst. 2ôs pehz pusdeenas; spred. mahz. Grafs. — Lauku draudsê ussaukti: Jahnis Jekschewitz ar Lihsi Preede; Jahnis Jehkabson ar Greetu Bluhm. Lauku draudsê miruschi: Jehkabs Wihtol, 30 g. w.; Dahrta Bauert, 86 g. w.; Jahnis Rauben, 11 m. w. — Pilsehtas draudsê ussaukti: Kahrlis Schwihgul ar Karlini Lepzig; Kahrlis Feders (alias Karlow) ar Lihbu Bulst; Mahrtinsch Salmin ar Annu Rosenthal. Pilsehtas draudsê miruschi: Janis Dahwids Samelowsky, 3½ m. w.; Alfreds Malk, 1 g. 1½ m. w.; Julije Susanna Kruhsit, 5 m. w.; Andreja Pihlara un wina laulatahs draudsenes Annas nedsihwa peedsimusi meitina; Kahrlis Alberts Maijneek, 3 m. w.

Jelgawas palihdsibas beedribas ahrkahrtigà pilnà sapulze. (Eesuhtits). 17. Februarî Zehra sahlê minetâ sapulze eesahkahs pulksten 2ôs pehz pusdeenas un wilkahs lihds pulksten 11eem pusnakti. Kad nu no dâscheem nepareisas walodas pahr scho notureto sapulzi teek islaistas, tad turam par peenahkumu, wisu notikumu sihkaki usrakstit, lai nepareisahm walodahm nebuhtu weetas. Senakais beedribas preekschneeks D. Tomberga kgs atkahpahs no preekschneeka amata 20. Janwarî un pagaidam preekschneeka weetu ispildija Sommerfelda kgs lihds ahrkahrtigai pilnai sapulzei, 17. Februarim. Par sapulzes wadoni tika skolotajs J. Kalnina kgs eewehlets. Sapulzi atklahjot, nolasija, ka treschais rewidents, skroderis Berra kgs, no rewidenta amata wakarâ pirms sapulzes atteizees, teikdams, ka atsinees par nespehjigu, to waldit. Rewidents Bunkfelda kgs nu nolasija referatu, kursch wairak lapâs bija farakstits, un no kura bija redsams, ka rewidenti ir sawu amatu ustizigi ispildijuschi. Referats bija schahdâ kahrtibâ: Wisu pirms grahmatas ar gada-pahrskatu loti labi saskan, tikai daschas neswarigas kluhdas nahkuschas preekschâ, un pirmajâ pusgadâ ne-esot kwihtes kahrtibâ bijuschas, un tamdehl rewidenteem ne-esot nekas bijis tam preti, kad gada-pahrskatu Augstai Waldibai stahda preekschâ. Otram kahrtam rewidenti isskatijuschees zauri, waj wisi isdewumi ir likumigi notikuschi, pee kam tee daschu atraduschi, ko lika sapulzei preekschâ, lai to pahrspreestu. Sapulze weenbalsigi atlika daschas no schihm pahrspreeschanahm us nahkamo sapulzi, kas drihsâ laikâ noturama. Treschkahrt rewidenti bija salihdsinajuschi 1889. g. ar 1890. gadu. Wisu to rewidents Bunkfelda kgs preti zeltahm eerunahm dedsigi, nenogurdams, aisstahweja leetpratejâ un likumigâ kahrtibâ. No pilnahs sapulzes tad tapa nospreests, ka wisi lihdschinigee amata wihri ir ja-atzel, tamdehl ka tee nelikumigi ir eewehleti, un tee no jauna likumigi ir ja-eewehlê. Kad tas bija nospreests, tad sapulzes wadonis issauza 10 minutes atpuhtas laiku. — Pa sapulzes atpuhtas laiku sapulzes wadonis Kalnina kgs daschus no beedreem pamahzija, teikdams, ka, kad tas sapulzes beigâs rewidenteem un itin ihpaschi Bunkfelda kgam issazischot par wina leelajeem puhlineem pateizibu, lai tad sapulze no krehsleem pazelotees. — Pehz atpuhtas laika pahrgahja ar preekschneezibas wehleschanu (komitejas wehleschanu atlika us zitu reisu). Pee wehleschanas sahkuma sapulzes wadonis issauza, lai rewidentus newehlot; tikai isstahjuschos skroderi Berra kgu warot wehlet gan. Laikam tamdehl, ka tas bija issazijees par nespehjigu, beedribas amatu waldit. Sapulze atbildeja, ka winai paschai pee tam sawa sina un griba, ko wehlet un ko nê. Us preekschneeka amatu balsis saskaitot, israhdijahs, ka leelako balsu wairakumu bija dabujuschi tagadejais rewidents Bunkfelda kgs un dakteris Dsintera kgs. Bunkfelda kgam bija 30 un dakterim Dsintera kgam tikai 16 balsis, un tomehr sapulzes wadonis issauza dakteri Dsinteru par preekschneeku, lai gan tam sapulzes leelu leelâ daļa dsihwi pretojahs. Bes tam wehl kahds kungs loti nepeeklahjigus un rupjus wahrdus pret jaun-eewehleto preekschneeku Bunkfelda kgu isrunaja. Kad tam preti kahds luhdsa sapulzes wadonim, schos wahrdus protokolâ usnemt, tad Kalnina kgs tam raudsija muti aisbahst, gluschi pretlikumigus lihdseklus leetadams un luhdsejam no sawas puses 1 rubl. 50 kap. soda naudas nospreesdams, ko lika protokolâ eerakstit, ka pilnâ sapulze to esot darijusi. Tà Kalnina kgs sawâ eekarsumâ pats loti trauzeja kahrtibu, likdams pateesibas aisstahwetaju apstrahpet un ihsteno kahrtibas trauzetaju palaisdams bes kahda aprahjeena. Kad to rewidenti redseja, tad kee metahs pulkâ, un atkal Bunkfelda kgs, kà rewidents, usrahdija sapulzes wadonim, ka tas darot patwarigi. Schihs eerunas labad, Kalnina kgs nu ari lika eerakstit protokolu grahmatâ, ka Bunkfelds teek apstrahpets ar 50 kapeikahm. Tè nu Kalnina kgs ar rakstwedi Brôdes kgu uslika kreetnajam rewidentam ihsteno lawru kroni par wina kreetnajeem darbeem. Kalnina kgs tik ahtri bija aismirsis pats sawus wahrdus: „Pazelatees no krehsleem, kad es rewidenteem, ihpaschi Bunkfelda kgam, pateizibu issazischu sapulzes wahrdâ!" — „Redz", tà eet pasaulê: „Kam schodeen Osianna sauz, to rihtu jau pee kahka trauz!" — Ja, ja, nepateiziba ir pasaules alga! — Pehz tam atkal wehleja tahlakos preekschneezibas lozeklus, pee kuras wehleschanas wairs leelu leelais pulks nepeedalijahs, teikdami: „ko lai wehl wehlam, kad muhsu balsis nemas neteek eewehrotas", un tà nu tikai kahda masa daļina ween isdarija wehleschanu. Balsu skaititaji ari netika eewehleti, bet paschi tee, kam daschas balsis tika dotas, usmetahs par balsu skaititajeem, un tà nu wehleschanas leetâ bija schahds panahkums: ne wis dakteris Dsintera kgs par preekschneeku, kà „Tehwija" sino, bet Bunkfelda kgs, kam bija 30 balsu; J. Schiffers un W. Rosenthals par preekschneeka weetneekeem; G. Tenne par kasseeri; D. Stunda par wina weetneeku; J. Bröde un H. Kleinbergs par raksstu wedejeem; T. Bankewitzs un G. Landsbergs par kontrolareem. — Pehz wehleschanas tika sapulze slehgta. Leelais pulks leedsahs, protokolu parakstit, isteikdami, ka ar notikuscho wehleschanu ne buht naw meerâ. Zerams, ka dakteris Dsintera kgs, ja tas tik tuwaki eeskatisees wehleschanas protokolâ, scho amatu wis nepeenems, kas tam tiks no kahdeem beedreem peedahwats, un kad nu ari ziteem tikai mas ween balsu bija, tamdehl ka leelakâ daļa wairs nebalsoja lihdsa, tad gan ari schee zaur to wis nejutisees godinati, pret beedru leelako daļu us beedribas waditaju krehsleem ilgam sehdet. Tà tad atkal palihdsibas beedribai war drihz buht jauna wehleschana, — trescho reisi schinî gadâ! — Kà dsirdams, tad Bunkfelda kgs zaur to nizinaschanu, kas tam no pagahjuschahs sapulzes wadona un kahdeem pahris beedreem notikusi, buhschot jeb jau esot no rewidenta amata atsazijees. Bunkfelda kgs ari isteizahs wairakeem pee wehleschanas, ka tas preeschneeka amatu warbuht nemas nepeenemschot, un tamdehl sapulzes wadona bailes, kad Bunkfelda kgs tik neteek par preekschneeku, bija weltigas; bet wisu masakais tam waijadseja tadschu jautat, waj tas preekschneeka amatu peenem, waj nê. Sapulzes wadonis loti schai leetâ pahrsteidsahs, nelikumigi dakteri Dsintera kgu par preekschneeku issaukdams. Wehlejams, lai nahkamâ sapulze sew tahdu sapulzes wadoni eewehletu, kas tik ahtri nepahrsteigtos, bet rahmâ garâ wehleschanas leetu lihds galam iswaditu zauri. Dsintera kga eewehleschana ir taisni pret beedribas likumeem, kur stahw, ka sapulze eewehlê amata wihrus is sawa widus, un dakteris Dsintera kgs nemas nebija sapulzê, — tad jau atkal nelikumiga wehleschana. (Waj tad Dsintera kgs nemas naw beedribas lozeklis? — Red.). — Wehl pehdigi japeesihmê, ka bijuschai preekschneezibai gan nemas nenahkses wisai gruhti, dot isskaidrojumus us dascheem isdewumeem, pahr kureem wehl nahkamajâ sapulzê spreedihs; tik jawehlahs, lai ta apgahdâ pahr isdewumeem ihstenas kwihtes, kuru daschâ leetâ truhkst un tikai kahds beedrs ir kwiteerejis, ka naudu ir sanehmis. Wisadâ wihsê arweenu beedribas leetâs noder, naudu isdot tikai pret skaidru kwihti, lai wehlak nezelahs leeki pahrmetumi. — Tad wehl tas jasaka, ka tagad, tikai no kahdas partijas eewehletâ preekschneeziba nespehs wis beedribas lozeklus pilnigi apmeerinat, tapehz ka leelu leelâ daļa arweenu tos atsihs par nelikumigeem amata wihreem, un tà tad tai buhs deewsgan suhras deenas japeedsihwo, ihpaschi kad wehl daschs beedrs ir dsirdejis, ka daschais no teem, kas tagad preekschneezibâ eewehleti, ir isteizees, ka tas beedribai isrihkojumu sinâ rokas saistischot, jeb ari beedribu pawisam slehgschot. Pahr tahdeem draudeem gan beedriba mas ko behdâ, bet labaki tadschu ir, kad tahdi wihri beedribu wada, kas sirsnigi dsenahs to kuplot un stiprinat, bet ne wis noplehst, no-ahrdit un isnihzinat. Zerams, ka nahkamiba isschkirs un israhdihs ikkatra darbus, un Jelgawas palihdsibas beedribai ari reis atkal ussels laimigaki laiki, nekà tagadejee. Palihdsibas beedribai ir nopeetns mehrkis likts preekschâ. Tamdehl tai ari loti nopeetni un apdomigi ir jarihkojahs sawu lozeklu labâ un ja-eet sawôs statutôs jeb likumôs eerahditais zelsch, un tapehz tai no tahdeem wihreem, kas diwpusigi isturahs un us abahm pusehm klibo, naw wis, ja tee reis pee beedribas stuhres teek, leels labums sagaidams, bet tee tikai beedribu war aiskawet, pee patstahwibas tikt. Tapehz, beedri, lai weenprahtigi rihkojamees beedribas leetâ! Weenprahtigi turpmakâs wehleschanâs lai isturamees! Weenprahtigi lai isredsam par beedribas waditajeem tikai tahdus wihrus, kas apdomigâ garâ strahdâ un beedribas likumeem klausa! Tad, tad tikai tiksim pee mehrka! Tad beedriba ne ween tikai pastahwehs wahrda sinâ, bet ta ari mums pasneegs tos labumus, kahdus wehlejamees, zerejahm un ari sagaidijahm, beedribu dibinajot un tanî par beedreem eestahjotees!

Kahdi beedri.

Wisjaunakahs sinas.

Seemeła telegr.-agentura.

Pehterburgâ, 25. Februarî. Keisariskà Augstiba Leelsirsts Tronamantineeks sestdeen, Batawijâ nonahkot, tika swehtswinigi apsweizinats no waldibas eestahschu representanteem un eedsihwotajeem; wakar Keisariskà Augstiba gribeja dotees tahlak Jawas salâ. — „Pet. Wed." sino, ka walsts-padome peekritusi normalstatutu projektam preeksch ruhpneezibas arteleem un sabeedribahm. — „Birsch. Wed." stahsta, ka esot nolemts, wisu Kreewijas birschu makleeem uslikt 1. gildes nodokla maksu. — Tokijâ (Japanê) ne sen eeswehtija pareistizibas basnizu, kas usbuhweta no Kreewijâ salasitahm dahwanahm.

Parisê, 8. Merzâ (24. Februarî). Kreewu un Frantschu waldibas weenojuschahs tai sinâ, ka pee Keisariskahs Augstibas Leelsirsta Georgija Aleksandrowitscha nonahkschanas Alschirâ nenotiktu ofiziala sanemschana, lai Keisariskô Augstibu nenogurdinatu.

Batawijâ, 8. Merzâ (24. Februarî). Keisariskà Augstiba Leelsirsts Tronamantineeks eeradahs schê un nodomajis, tè usturetees wesselu nedelu.

Pehterburgâ, 25. Februarî. Awisei „Now. Wr." pahrdoschana pa nummureem noleegta. „B. W."

Wehstules un atbildes.

1. **Schmidtmana Kristaps, Leel-Swehtê:** 3. nummurâ usdoto mihklu eseet usminejuschi, bet redakzija Juhsu wehstuli no ekspedizijas pa wehlu sanehmusi.

2. **Zenas Mahrtinsch:** Sawâ atbildê Sehronam Juhs — starp zitu — raksteet, ka ne-esoot sinajuschi, ka par kaktu ballehm ir tahdas nosauzamas, kuras israhko bes waldibas atwehles, un kurâs tomehr ee-eijas maksa teek nemta, un ka Juhs neweena ne-esoot gribejuschi nizinat. Wisu Juhsu rakstu newaram usnemt, tamdehl ka schim strihdinam, kuru Juhs paschi eesahkuschi, wairs newaram ruhmes atwehlet.

3. **Kahdeem padoma luhdsejeem:** Raksteem, kurôs padomi teek luhgti teesas leetâs, tiklab satura, kà ari rakstischanas sinâ waijaga buht saprotami un labi sastahdditeem. Zitadi tee newar tikt eewehroti. Ari pahrak garus jautajumus newaram usnemt.

4. **D. Saul—, L— E—rê:** Juhsu sinojums pahr aprakstitahm nepareisibahm neder preeksch nodrukaschanas.

5. **H. M—ts.:** Juhsu rakstu zeram № 11. pasneegt.

6. **Strautm— J.:** „Zara mantelis" jau reis tizis nodrukats.

7. **Bahlzar:** Sanehmahm; isleetasim.

Birschas sinas.

Leepajâ 23. Februarî 1891.

Rudsi: 120 mahrz., Holandijas, 80 kap. par pudu.
Ausas: Balt'ausas, laba preze, 77—78 kap. par. pudu.
Meln'ausas: laba preze, 70—71 kap. par pudu; zaurmehra zena 70 kap. par pudu.
Meeschi: laba preze, 76—77 kap. par pudu.
Ehdamâ meeschi: 70 kap. par pudu.
Linsehklas: Leischu 128—129 kap. par 7 mehreem, un stepju 130 kap. par 7 mehreem.
Griki: 84½ kap. par pudu.
Ehdamâ sirni: 71—72 kap. par pudu.

Kreewu papihra naudas kurss.

Berlinê, 9. Merzâ (25. Februarî).

100 rublu selta naudâ 330 Wahzu mahrkas jeb 110 Pruhschu dahlderi.
100 „ papihra „ 238½ „ „ „ 79½ „ „

„Latw. Awischu" isdewejs: Dr. A. Bielenstein. Redaktors: Th. Neander.

Дозволено цензурою. Рига, 25.-го Февраля 1891 г.

Drukats pee J. F. Steffenhagena un dehla Jelgawâ.

Sludinajumi.

Объявленіе.

Митавская Городская Управа доводитъ до всеобщаго свѣдѣнія, что для отдачи въ 12 лѣтнее арендное содержаніе городской дачи Укшенъ производиться будетъ въ Городской Управѣ понедѣльникъ 18-го Марта въ часъ пополудни одинъ рѣшительный безъ переторжки торгъ.

Запечатанныя предложенія съ приложеніемъ согласно условіямъ залога принимаются до 18-го Марта.

Торговыя условія могутъ быть разсматриваемы во всѣ присутственные дни въ Канцеляріи Городской Управы. (№ 306.)

Митава, 21-го Февраля 1891.

Sludinajums.

Jelgawas pilsehtas walde dara sinamu, ka, dehl pilsehtas

Ukschenmuischinas

isrenteschanas uf 12 gadeem, pirmdeen, 18. Merzâ sch. g., pulksten 1â pehz pusdeenas, pilsehtas waldê weens weenigs torgs buhs.

Aisseegeleti solijumi ar peeliktu salogu, kâ peederahs pehz noteikumeem, teek lihdſ 18. Merzam peenemti.

Noteikumus pahr issolischanu war wisâs sehdes deenâs pilsehtas waldes kanzelejâ dabut lasit. [560]

Jelgawâ, 21. Februari 1891. (№ 306.)

No 15. Februara 1891. gadâ sahkot, esmu runajams katru peektdeenu **Dobelê** wisâs

teesu darischanâs,

kâ pee **apgabala-teesas, meeratesas** un **konsistorijas** un ari **kontraktu** un **testamentu** sinâ. Wehstules luhdsu nodot **Jelgawâ, Esara ielâ № 14.** Runas-stundas turpat pirmâs tscherâs nedelas deenâs, preekschpusdeenâs no pulkst. 8eem lihdſ 11eem.

Cand. jur. Richard Seraphim,
adwokats. [401]

Kaunas gubernâ ir pahrdodamas

diwas muischas:

1) Ponewescha aprinki, ar 117 desetinahm semes, ar ehkahm un krogu, labâ weetâ, bes inwentara.

2) Schaulu aprinki, ar 529 desetinahm semes, ar ehkahm un inwentaru, seme labâ kahrtibâ. Bankas teesibas pahreet uſ pirzeju.

Bes tam wehl Schaulu aprinki ir dabonama **weena muischa** uſ nomu.

Adrese: Ст. Бержаны, Шавельскаго уѣзда, Ковенскаго губ. А. Э.—Б.

Irlawâ,

war kehwes peelaist pusasinu Perscherona ehrselim **„Garkonam"** par 2 rubleem un 50 kapeikahm. Stalla ruhme netop rehkinata. Irlawas muischu walde, pr. Tukum. [505]

Pehtermuischas sudmalâs, pee Krona Wirzawas, tiks 10. Merzâ, pulkst. 1â pehz pusdeenas, **uhtrupe** notureta, kurâ daschadas saimneezibas leetas pahrdos. [510]

No **Ehkupesmuischas,** pee Kuldigas, top darits sinams, ka no schi laika

plosts

pahr Wentu, kas pee schihs muischas atronahs, weenigi paschu waijadsibai tiks leetats, un sweschi zelinecki lai sargahs, scho zelu braukt; jo pahrzelschanahs teem taps leegta. [530]

Kumberes un **Lemseres** muischâs, pee Saldus, ir labi oschlapinu un schampijona

kartuseli

preeksch sehklas pahrdodami. [560]

Tschetras labas

mahjas

teek ar labeem nosazijumeem pahrdotas. Klahtakas sinas dabonamas pee **Fr. Roehricha** Wirgas muischâ, pr. St. Preekuln.

Nupat isnahza muhsu apgahdeenâ un ir wisâs labakâs grahmatu pahrdotawâs dabujams:

Sweedris.

Behdu luga peezôs zehleenôs.

Purinu Klâwa.

Makſâ **30** kap. [575]

Sieslaka drukatawa, Jelgawâ.

Pahrdodami

labâ weetâ esoschi **namu platschi** Leepajâ.

Uſ blakam schosejai esoschâ aploka (preti Baeckera drahts fabrikai, tuwu Behrendta twaika dsirnawahm, Struppa maschinu fabrikai un ne tahlu no bahnusch un dselsszela schkuhneem un dselsszela darbnizahm) teek **platschi,** daschadâ leelumâ, pa weenam, **uſ nomaksu** pahrdoti. Klahtakas sinas dabonamas J. J. Sakowska tehrauda un dselſs pretschu weikalâ, Leepajâ. [177]

Jelgawas tuwumâ ir labas

mahjas

pahrdodamas. Klahtakas sinas dabonamas Jelgawâ, pee **Steinharda** kunga, Dobeles ielâ № 29. [327]

Полученное мною предписаніе Его Превосходительства Господина Курляндскаго Губернатора отъ 13-го Февраля 1891 г. за № 1122 нижеслѣдующаго содержанія, имѣю честь довести до всеобщаго свѣдѣнія.

Вслѣдствіе ходатайства Педагогическаго Совѣта Митавской Гимназіи и на основаніи ст. 517 Устава о питейномъ сборѣ изд. 1887 г. §§ 36 и 37 правилъ для учащихся, утвержденныхъ г. Министромъ Народнаго Просвѣщенія 4 Мая 1874 г. и ст. 6 и 8 обязательныхъ правилъ для учениковъ Митавской гимназіи, предлагаю Вашему Высокоблагородію:

1) нынѣ-же обязать подписками содержателей всѣхъ безъ исключенія заведеній, производящихся раздробительную продажу крѣпкихъ напитковъ въ г. Митавѣ, о точномъ и неуклонномъ соблюденіи ими впредь правила, коимъ впускъ въ подобныя заведенія воспитанниковъ учебныхъ заведеній и вообще малолѣтныхъ, какъ въ общія для публики помѣщенія, такъ равно и въ спеціально устраиваемыя съ отдѣльнымъ ходомъ комнаты, безусловно воспрещается;

2) лично и чрезъ подвѣдомственныхъ Вамъ чиновъ полиціи имѣть строжайшее наблюденіе за точнымъ исполненіемъ содержателями помянутыхъ заведеній приведеннаго правила и, въ случаѣ замѣченныхъ нарушеній, виновныхъ въ томъ содержателей заведеній немедленно привлекать къ законной отвѣтственности;

3) о всѣхъ воспитанникахъ учебныхъ заведеній города Митавы, кои будутъ замѣчены лично Вами или подвѣдомственными Вамъ г. г. участковыми Приставами въ несоблюденіи надлежащаго порядка и благоприличія на улицахъ и въ публичныхъ мѣстахъ, въ ношеніи внѣ дома одежды неустановленной формы, въ посѣщеніи маскарадовъ, клубовъ, трактировъ, кофеенъ, билліардныхъ и другихъ подобныхъ заведеній и всякаго рода публичныхъ и увеселительныхъ мѣстъ, посѣщеніи коихъ имъ будетъ запрещено ближайшимъ ихъ начальствомъ, въ обращеніи съ огнестрѣльнымъ оружіемъ, а равно въ употребленіи, гдѣ бы то небыло, крѣпкихъ напитковъ и куреніи табака, по удостовѣреніи въ личности воспитанника, допустившаго такія уклоненія отъ установленныхъ правилъ, путемъ истребованія отъ него предъявленія билета за подписью начальника учебнаго заведенія и съ приложеніемъ казенной печати, который каждый воспитанникъ обязанъ постоянно имѣть при себѣ внѣ дома, безотлагательно сообщать ближайшему начальству того учебнаго заведенія, къ которому принадлежитъ воспитанникъ.

Полиціймейстеръ: **Роппъ.**

Pagodinos, wispahribai darit sinamu fanemto preekschrakstu no **Wina Ekfelenzes Kursemes gubernatora kunga** no 13. Februara 1891. gada sem № 1122 ar sekoscho saturu:

Uſ Jelgawas gimnasijas paidagogiſkahs padomes nolehmuma un pamatojotees uſ dsehreenu noduku ustawa 1887. gada isd. 517. panta, 36. un 37. panta, nosazijumôs pahr skoleneem, kurus tautas apgaismoschanas ministeris apstiprinajis 4. Maijâ 1874. gadâ, un 6. un 8. panta nosazijumôs, kuri ir spehkâ preeksch Jelgawas gimnasijas skoleneem, leeku Juhsu Augstdsimtibai preekschâ:

1) Tuhlit peeturet zaur parakstu bes isnehmuma wisus Jelgawas weikalu turetajus, kas pahrdod stiprus dsehreenus sihkâs dakâs, uſ preekschu pilnigi un stingri eewehrot nosazijumu, kursch aisleedſ eelaist schahdôs weikalôs skolu eestahschu audsekſus un wispahri jauneklus tâ wispahrigajâs, preeksch publikas eerihkotajâs telpâs, kâ ari istabâs, kas sewischki eerihkotas ar schkirtu ee-eiju;

2) personigi un zaur Jums padoteem polizejas eerehdneem uſ wisstingrako luhkot pahr to, ka peemineto weikalu turetaji ispilda peewesto nosazijumu, un, ja top pahrkahpums eewehrots, tad pee tam wainigos weikala turetajus bes kawaschanahs saukt pee likumigas atbildibas;

3) pahr wiseem Jelgawas skolu eestahschu audsekneem, kuri waj no Jums pascheem personigi, waj no Jums padoteem eezirknu pristawu kungeem taps pamaniti, ka tee ne-eewehro peenahzigo kahrtibu un peeklahjibu uſ eelahm un atklahtâs weetâs, walkâ ahrpus mahjas drehbes, kas naw pehz noteiktahs formas, apmeklê mafku balles, klubas, trakteerus, kafijas pahrdotawas, bikarda spehles eetaises un zitas lihdsigas weetas, kuru apmekleschanu teem aisleegusi winu tuwakâ preekschneeziba, leetâ schaujamos rihkus, kâ ari bauda, lai tas buhtu, kur buhdams, stiprus dsehreenus un pihpê tabaku, — bes kawaschanahs pawehstit tahs skolas eestahdes tuwakajai preekschneezibai, pee kuras audsekſu peeder, pehz tam, kad dabuta pahrleeziba pahr audsekna personu, kas atklahwees schahdus isdoto nosazijumu pahrkahpumus, peeprasot no ta, lai usrahda bileti ar skolas preekschneeka parakstu un Krona seegeli, kuru (bileti) katram audsekním waijaga turet klaht pee sewis, atrodotees ahrpus mahjas.

Nupat isnahza manâ generalko misijâ:

Juhrneeku palihgs

preeksch Latweeschu juhrneekeem un juhrskolahm.

Zaur **Preusinga, Nieboura Romberga** un **Permpohla „Fragelehrs"** swabadu tulkojumu un patstahwigeem sarakstijumeem sastahdits no

J. Breiksch'a,

Mangalu juhrskolas preekschneeka.

Zena, glihtâ sehjumâ, **2** rubl. **80** kap.

[590] **E. J. Sichmana**
grahmatu pahrdotawa,
Rihgâ, Wehweru un Walnu ielu stuhri № 30.

Par eewehribu Saldum un apkahrtnei.

Nepeezeeschami waijadsigahs

Konwersazijas wahrdnizas

1. burtniza

gatawa un dabujama manâ grahmatu pahrdotawâ par **40 kap.** gabalâ. Tee, kuri scho wahrdnizu wehlahs eegahdatees, war to apstellet manâ grahmatu pahrdotawâ un katru treschdeen tirgus bodê. Wehl pasemigi luhdsu skolotaju kungeem, kâ ari laipnajahm skolotaju kundsehm un wiseem, kam ween skolas grahmatu un rakstamo leetu waijadsigs, mani apmekleht ar sawahm waijadsibahm. Pahrdodu wisu par lehtakahm zenahm. Ari wisadas **sprediku-, dseesmu-, noschu-, stahstu-** un **sinibu grahmatas** pee manis dabonamas; **Drehbneeku skola, bihbeles, likumu-** un **dahrsneeku grahmatas.** Tâpat ari pilnigu **lasamo grahmatu biblioteku** esmu apgahdajis.

Fr. A. Kruhmiņ,

grahmatu un rakstamo leetu pahrdotawa,

Saldû, Upesmuischas ielâ (wezajâ pasta namâ).

Wisâs grahmatu pahrdotawâs dabonama:

Pawahra grahmatina.

Treschâ druka.

Makſâ **1 rubli 10 kap.**

Halo, Halo, Halo!

Pahrsteidsees tuhlit Sawu laulato draudseni ar pawisam jaun-atrasto kehka-aparatu, kursch Parises pasaules isstahdê un Wihnes semkopibas isstahdê miljoneem gabalu tizis pahrdots.

Tahds, kahds wehl nekad naw bijis,

ir schis aparats un der preeksch sekoscheem noluhkeem: Weenâ minutê war no peena waj krehjuma pagatawot sweestu, un pusminutê putas, olu putas, olu punschu u. t. t.

Weenâ minutê war 2½ mahrz. kartufeku, sihpolu, gurku, rutku, beeschu u. t. t., wisadu kokaugku un zitu, ik pehz wehleschanahs, beesi waj plahni lobit, kasit un greest.

Tahlak schis aparats noder par mikroskopu; 400 reis paleelinatu redſ katru leetu, ismeklejot ehdeenus un dsehreenus.

Tahds aparats, taisits iſ nesabruhkejama metala un federehm, makſâ tikai smeekla zenu, proti

1 rubl. 50 kap.

Schis nepeezeeschamais aparats, sawa koti leelâ lehtuma dehl, teek wisâs dsimtâs Wihnê un Parisê jau leetats, un ir tikai zaur manu wezflaweno firmu ween'weenigi dabonams pret eepreekscheju samaksu wisâs pasaules malâs. [135]

D. Klekner,
Wihnê, I., Pasta ielâ 20.

Wisâs grahmatu pahrdotawâs dabonamas:

Baltijas semkopis un wina amats.

Pehz semesfaimneeka Ferdinanda Breithaupta Wahzu semkopibas raksteem latwiski farakstits no **H. Blumberg.**

Makſâ 75 kap.

Bischu grahmatina,

jeb ihsa pamahzischana, kâ bites Kursemê un Widsemê jakopj, farakstita no Dalbes mahzitaja **H. Kupffer.**

Makſâ 20 kap.

Bischu kalendere.

Iſ brihwkunga son Berlepsch bischu kalenderes pehz scheijenes semes un gaisa buhschanas istaisita un pahrtulkota. Isdota no Kursemes bischu kopschanas beedribas.

Makſâ 20 kap.

Ihsa pamahzischana,

kâ Wahzsemê tagad bites kopj. Tê klaht trihs lapas ar bischu stropu.

Makſâ 20 kap.

No gowu lopeem,

kâ tos buhs audsinat, kopt un slimibâs dseedinat. No **D. K. Elwerfeld.**

(Otra pahrlabota druka.)

Makſâ 35 kap.

Masais

Sakku dahrsneeks,

jeb:

Derigi padomi,

kâ wisadas dahrsa saknes jasehj, jakopj un seemâ jaglabâ, sehklas ja-audsê u. t. j. pr., pehz daudſ gadu isprowescha nas farakstija **S. Klewers,** sehklu pahrdotawas un koku skolas ihpaschneeks Durbê. Schê klaht 3 aprises un dahrsa kalendars. (Otrâ, pahrlabotâ druka.)

Makſâ 60 kap.

Selta mahjas grahmata

jeb:

Sinatnibas magasine eeksch 3 nod. ar 1111 padomeem.

Mahju-saimneezibas nodala ar 377 padomeem, Semkopibas nodala ar 284 padomeem, Ahrstibas nodala ar 450 padomeem,

sastahdita un gaismâ laista no **Fr. Mekon'a.**

(Treschâ pahrraudsitâ druka.)

Makſâ 1 rubl. sudr.

Masais Kursemes sirdsinsch,

jeb **grahmatina par sirgu lopeem.**

Makſâ **25** kap.

Mehrischanas mahziba

no **G. Brasche.**

Makſâ **50** kap.

Pamahzischana,

kâ

slimus mahjas lopus

ahtri un weegli war pasiht un dseedinat, no **Jeannot Wegnera.**

Ar 4 bildehm. Makſâ **75** kap.

No zilweku glahbschanas,

jeb **ihsa pamahzischana, kas ar tahdeem jadara, kas prepeschâs nahwes breesmâs tikuschi un kâ nomirschi leekahs.**

No **P. W. Wagner.**

Makſâ **10** kap.

Mahzibas grahmata

Latweeschu behrnu-sanehmejahm,

ar daudſ peelikumeem pahrlabota, pawairota un no jauna farakstita no

T. v. Dieterich'a,

Latweeschu draugu beedra, daktera un Jumpraweeschu muischas dsimtkunga.

Otrâ druka. (Ar 18 bildehm.)

Makſâ 1 rubl. 50 kap.

Jelgawas apgabala-teesas pristaws par Dobeles aprinki

J. H. Lawcewicz's [525]

dara zaur scho sinamu, ka apgabala-teesas ziwilnodalas sehdes sahlê tiks wairakſlischanâ pahrdota sekoschâ nekustumâ mantiba: 11. Merzâ sch. g. Leel-Eleijas pagasta Jostischku mahjas, un 18. Merzâ sch. g. Leel-Eleijas pagasta Wez-Jetu un Bludschu mahjas, kâ ari Sakahsmuischas pagasta Wiltneeku mahjas un Dobeles meestâ koka nams, peederigs J. Kleisim.

Kreetus dahrsneeks meklê weetu. Tuwakas sinas isdod dahrsneeks Heine, Jelgawâ, Sakajâ ielâ № 17. [536]

Linu un pakulu

dsijas,

sweijneeku

dsijas un deegi

no slawenahs Kursemes linu wehrptawas

A. B. Lowsona un beedra

par **atkal wairak paseminatahm fabrikas zenahm** dabonami pee [390]

K. Heilsberga,
Jelgawâ, pee tirgus.

Semes pahrdoschana dakâs.

Martinischeku muischâ, 28 wersteſ no Behnes stanzijas un tik pat tahlu no Leepajas-Romnas dselsszela stanzijas Poveljani, top semesgabali daschadâ leelumâ lehti pahrdoti. — Skaidrakas sinas ir dabonamas katrâ laikâ Jaudmalkenu mesajâ muischâ. [165]

Kokwilnas

schkehrini

wisôs nummurôs un wisâs krahsâs, pasihstamâ labumâ, dabonami pee [418]

K. Heilsberga,
Jelgawâ, pee tirgus.

Glihts nams, no streegeleem taisits, kas labâ weetâ atronahs, ir lehti pahrdodams Kaunas gubernâ, Pokrojas meestâ, pee Janowitza kunga. [440]

Leel-Wirzawâ

war peelaist kehwes no 15. Merza lihdſ 1. Augustam piln'asinu ehrselim **„Kronwelam"** par 5 rubleem un pusasinu ehrselim **„Warioram"** ari par 5 rubleem par katru.

Kehwes top uſ ihsu laiku ari apkopschanâ nemtas, un usturs 30 kapeiku deenâ aprehkinats. [529]

Barons **W. Hahn.**

500

reis paleelinatu redſ katru leetu ar jaun-isgudroto

brihnuma-kabatas-mikroskopu,

kamdehl tas ir nepeezeeschams katram weikalneekam, skolotajam, studentam, — ja, pat speedigi waijadsigs un derigs katrai mahjsaimneezibai preeksch ehdeenu un dsehreenu ismeklescha nas, un lihdſ ar to ari dabon weenu **luhpi (brilli),** kuru ihſredsigeem koti brangi noder preeksch lasischanas.

Schis mikroskops teek peesuhtits tikai pret eepreekscheju

1 rubla

samaksu, ari pastmarkâs, brihwi wisâ Kreewijâ. [136]

D. Klekner,
Wihnê, I., Pasta ielâ 20.

Pehrsa, preedes un **egles malka** top pirkta Neulanda kunga pirti, Jelgawâ, Walles ielâ № 49. [411]

Kaneepju duhkas

(schlaukas),

gumijas duhkas, gumijas plates, asbesta plates un **schnores, schtopfbuksu eepakajumus, gumijas gredsenus** jeb **rinkus, uhdens stahwokla glahses, gaisa beesuma mehritajus** u. t. t. peedahwâ par lehtahm zenahm [194]

E. Webera
mashinu fabrika.

Labakahs **Anglu**

dsenulu siksnas,

saischu siknas, siksnu saweenotajus u. t. t.

daschadâ resumâ, platumâ un garumâ wislehtaki pahrdod [199]

E. Webera
mashinu fabrikâ.

Preeksch Jahnischkes un apgabala.

Apstelleschanas

uſ

Latweeschu Awisehm

teek nemtas pretim **J. M. Milwidski'a pahrdotawâ, Jahnischkê.**

Печатать разрѣшается. Полиціймейстеръ Баронъ Роппъ.

Drukats pee J. F. Steffenhagena un dehla.

(Tê klaht peelikums.)

Semkopiba un saimneeziba.

Pakaldzukaschana aisleegta.

Wahjas graudu attihstischanahs zehloni pee labibas.

No pehdejahs plaujas ir maf graudu biris, tà daudsreif dsird semkopjus schehlojotees; falmi bija gan labi, bet pee graudu eenehmuma wehl daudf kas jawehlahs, un pee tam wini wehl ir weeglaki, nekà senak, un tas pee pahrdoschanas ir jo stipri juhtams, tamdehl ka uf tirgus uswesto labibu tikai famakfà pehz winas swara! Ja, semkopim ir eemeflu deewsgan, schahdi schehlotees; 1890. gads naw wis atnesis, ko tas pawasarà solija. Bet tas jau naw nekahds retais atgadijums; ihsteni tad, kad isleekahs gaidama bagata plauja, loti beeschi noteekahs, ka graudu attihstischanahs ir wahja, zaur ko plaujas eenehmumi eewehrojami teek pamasinati.

Sliktas graudu attihstischanahs eemesli war buht loti daschadi. Kà leelako launumu war wispirms eeskatit labibas sakrischanu weldrê. Weldraini stahdi top pee sawas attihstischanahs loti kaweti, un tà ka dsihwà stahda pehdejais usdewums ir, radit sehklas, tad tas war dot tikai nepilnigi attihstitus graudus. Zaur to semkopim daudsreis noteek leela skahde, un ja winsch, wasarà pastaigadamees pa saweem laukeem, preezajahs pahr sawas labibas labo attihstischanos, un redf, ka wina puhles sola labi atlihdsinat, tad tas tomehr daudsreis baiłosees, ka schi waj ta labiba pa daudf agri nesakriht weldrê. Daschu reis labiba sakriht weldrê tikai uf ihsu laizinu, kam par eemeslu ir stipri wehji un stipra leetus. Schihs weldres labibai tomehr nedara nekahdu kaiti, kad ta pee sekojoscha sausa laika atkal uszelahs. Labibas sliktakà nogulschanahs ir ta, kura noteek seedu laikà. Jau sen laikus laudis ir nodarbojuschees ar scho jautajumu, proti kahds lihdseklis buhtu isleetajams, lai labibu pehz eespehjas issargatu no sakrischanas weldrê, — bet droschs lihdseklis wehl lihdf schim naw atrasts, un winu ari ne-atradihs, tapehz ka semkopis ir nespehzigs pret laika jeb gaisa darboschanos.

Bet tomehr ir lihdsekli preeksch schihs nelaimes pamasinaschanas. Peedsihwojumi mahzo, ka labiba tikai stipri mehflotà, labà semê un pee teizama auguma sakriht weldrê, un tad ari wehl atradihs, ka lauku malàs labiba gandrihf arweenu stahw stahwus. Tas weda pee domahm, ka gaismas truhkums esot wainigs pee labibas nogulschanahs, — kà tas ari pateesi ir. Kad labiba ir pa daudf beesa, tad stahdu apakschejai dalai truhkst gaismas, zaur ko wini teek nowahjinati, un tapehz jo ahtri nogulstahs pee semes. Tamdehl retaka sehschana ir wislabakais lihdseklis pret labibas sakrischanu weldrê; sinams, pee tam jaluhkojahs uf semes labumu un mehflu spehku.

No leela swara ir ari, ka teek audsinatas semei derigas labibas sugas, un ka laiku pa laikam pahrmaina sehklu. Lai gan isturigakahs labibas sugas dod daudsreis drusku masak salmu, tad tomehr schis launums top zaur to atswehrts, ka tahda labiba tik weegli nesakriht weldrê un dod labakus, smagakus graudus.

Kad rudsu sehja rudenî isaug pa daudf leela, tad to mehdf noganit ar lopeem. Rudenî to gan war darit, bet pawasarà schahda jaunahs sehjas noganischana ir arweenu kaitiga. Labaki jau ir, ja wirsejahs labibas ar iskapti nopłauj. Bet to war darit tikai pee kweescheem, — wisi ziti labibas stahdi to newar pazeest, — un ari pee kweescheem ir waijadsigs wisleelakahs usmanibas. Pee dablas sehjas schis darbs jadara, pirms nekà wahrpa ir tik tahlu steebrà panahkusi usaugschu, ka to waretu eewainot. Spehzigà semê kweeschi, kam nopłautas spizes, tomehr wehl sakriht weldrê, un tad wini arweenu dod wahjus graudus.

Tad ari wehl daudsreis eewehros, ka ari pee stahwas labibas graudu attihstischanahs ir truhkumaina. Tas wispirms parahdahs tad, kad laukam truhkst waijadsigà spehka, proti kad semei naw baribas weelu preeksch stahdeem. Tomehr ari pat tad, kad domajamees, bagatigi mehslojuschi, ne reti noteek, ka, bes ka parahditos kahdas slimibas sihmes, graudu attihstischanahs ir tikai wahja; it ihpaschi tas atgadahs weeglà semê, proti tahdà semê, kur tikai reti kad buhs jabihstahs, ka labiba nesakriht weldrê.' Jaunai semei daudsreis ir labiba, kam graudi labi attihstahs, eekams tuwumâ esoschà wezà seme daschu labu reisi dod labibu, pee kuras graudi wahji attihstahs. Wairakajôs atgadijumôs tas ir tas eemesls, ka truhkst kahdas no swarigakajahm minerala weelahm, un proti wisbeeschaki sosfora skahbes waj kalija. Labà, jaunà semê mehdf buht preeksch pirmajahm diwi plaujahm peeteekoschi daudf kuhstoschu minerala weelu. Bet kad schihs weelas semei pamasam teek atnemtas, un ja zaur mehsloschanu neteek dots nekahds peeteekoschs atlihdsinajums, tad waijaga notikt, ka stahdi wairs nespehj peenahzigi attihstitees.

Sausôs gadôs loti weeglà semê labiba, it ihpaschi wasareja, daschu reis apstahjahs augschanà. Mitruma truhkuma dehl, stahdi wairs newar baribu no semes usnemt; wineem tad nu gan wehl rodahs ihsas wahrpas, bet graudi ir panihkuschi un loti weegli; daschu reis wahrpas ir ari pawisam tukschas. Schi launuma zehlonis mehdf buht — semes apstrahdaschana pawasarà. Kad sausf laiks usnahk, tad katra, tikai pawasarà dsili usarta seme drihf pasaudê seemas mitrumu, un proti smilts seme wisdrihsaki. Tamdehl neweenà saimneezibà newaijadsetu kawetees, semi jau rudenî sagatawot preeksch wasaras labibas, lai to pawasarà pareisâ laikà spehtu apseht un jaunajeem stahdineem seemas mitrums tik ilgi nahktu par labu, kamehr tee paschi sew spehtu dot ehnu. Wehlu sehta wasareja gan daudsreis dod bagatigus salmus, bet arweenu weeglus graudus.

Wahja graudu attihstischanahs daschu reis zelahs zaur wehlahm nakts-salnahm pawasarà; ja winas rudseem usnahk seedu laikà, tad arweenu ir maf graudu. Kad wahrpas wehl naw no steebreem ahrà, tad wasaras labibai pawasaras salnas masak juhtamas, nekà rudseem.

Deemschehl, loti daudsreis teek graudu pilnigà attihstischanahs zaur kukainu un stahdu slimibahm aiskaweta, un it ihpaschi ruhsa, kura netik ween kweeschus, bet ari meeschus un ausas daudsreis stipri moza, ir pee tam wainiga, ka plaujas eenehmums pastahw weenigi if neezigeem, weegleem graudeem. Pret ruhsu ir semkopis pa leelakai dalai nespehzigs; winam newaijaga tikai stalla mehflus, kur ruhsaini salmi klaht, atkal isleetat preeksch kweeschu mehsloschanas; rudseem tas masak kaitê.

No graudu brantes jeb deguma, kas ari pee kweescheem daudsreis leelà mehrà parahdahs, war puslihdf droschi issargatees, kad sehklu pirms issehschanas pareisi no-ehdina ar dselsa witriolu. Putekłu brante ir retaki sastopama; bet ja wina stipri rodahs pee meescheem, tad graudi zaur to loti daudf zeesch. Sirneem un wikeem daschu gadu uskriht miltu rasa, un tad ir arweenu mass graudu eenehmums.

Kad ari semkopis ir puslihdf bessspehzigs pret stahdu apskahdeschanu zaur kukaineem un daschadahm slimibahm, tad tomehr, kà wairak weetâs peeminejahm, ir daschadi lihdsekli, zaur kuru isleetaschanu winsch war issargatees no pametumeem.

(Peelikums pee „Latw. Aw." Nr. 9., 1891. g.).

Mistra jeb maisitu sehju labumi pret tihrahm sehjahm nedroschà semê.

Us mistra sehju labumu ihstenà weetà — mehs jau senak esam norahdijuschi, bet, eewehrojot leetas swarigumu, mehs wehl reis uf to atteezamees. It ihpaschi nedroschà semê ir mistra sehjas loti daudsôs atgadijumôs labakas, nekà tihras sehjas. Kur sarkanais ahbolinsch, kursch preeksch katras saimneezibas ir no tik leelas wehrtibas, weens pats droschi ne-aug, tur peemaisa klaht zitas, peeteezigakas ahbolina sugas un daschadas sahles, lai dabutu beesaku kahrtu. Ja sarkanais ahbolinsch otrà gadà paleek retaks, tad sahles, kuras tad tikai ihsti isplatahs, peepilda eeraduschos robus. Wairakajôs atgadijumôs schahdu mistru mehdf seht pa daudf reti. Kad nedroschà semê uf puhra-weetas issehj 24 mahrzinas sehklu, sastahwoschas pa pusei if sahlu, pa pusei if ahbolinu sehklahm, tad tai arweenu waijadsetu buht jau wisretakajai sehschanai. Zaur to ari otrà gadà dabon pilnigu plauju no lopu ehdamà un teizamas ganibas. 8 mahrzinas sarkanà ahbolina, 3 mahrzinas dseltenà ahbolina, 1 mahrzina bastarda ahbolina, 4 mahrzinas timoteja, 4 mahrzinas Italeeschu rai-sahles un 4 mahrzinas Franzuschu rai-sahles ir derigs mistrs preeksch nedroschas semes. — Plawâs waijaga sahłu iswehlei buht wehl daschadakai; jo tur winu daschadiba wislabaki aismaksajahs.

Preeksch labibas mistra sehjahm der pasliktà semê: rudsi un kweeschi, meeschi un ausas, ausas un wiki waj sirni, rudsi un smilschu wiki (vicia villosa), ausas un smilschu sirni. Ar labahm tihrischanas maschinahm war wairakahs mistra labibas zitu no zitas labi atschkirt, tà ka tam, ko saimneezibà newar isleetat, uf tirgus wehl arweenu par labahm zenahm rodahs pirzeji. Waijaga tikai iswehlet pareisu maisijumu; tà par peem. rudseem japeemaisa zetortà dała kweeschu, un tàpat ari ausahm tikai zetortà dała wiku waj festà dała sirnu, eekams ausas un meeschi, uf pusehm famaisiti, dod labu mistru.

War droschi zeret, ka zaur mistru gandrihf katrà semê, ja tikai weeta ir deriga, eeguhs pa 10 lihdf 20 prozentehm leelakus graudu eenehmumus un labakus salmus preeksch lopu ehdamà, kas ari naw wis no masa swara. — Mistra labiba ari masak zeesch no slimibahm un kukainu apskahdeschanahm, nekà tihras sehjas.

Preeksch sehka eeguhschanas dod mistrs, sastahwoschs if weenlihdf leelahm dałahm wiku, sirnu, diwkanschu meeschu un ausu, ja tikai to deewsgan beesi apsehj, wisleelakos eenehmumus; sinams, tas noteek tikai tad, kad schahds mistrs nahk swaigi mehflotà semê. Sintenis.

Daschadi sihkumi.

Sala ustuhkumi.

Pret ustruhkuscheem sala tuhkumeem teek schahds lihdseklis eewehlets: Smalki sakasitu krihtu famaisa ar weenkahrscho, tihro trahnu par beesu smehri. Ar to tad apsmehrê audekla gabalu, drusku leelaku, nekà ustuhkums, kuru tad usleek uf trumu. Scho plahksteri eesahkumà tad atjamo, kad war manit, ka tas isschuwis. Wehlaku tas buhs tikai rihtôs un wakarôs waijadsigs. 5 lihdf 6 deenu laikà sala ustuhkumi mehdf sadsiht. S.

Lihdseklis, kà karstà laikà galu war usturet swaigu.

Wasaras laikà, sewischki tur, kur naw ledus pagraba, loti derigi, galu usturet swaigu ar scho lihdsekli: Mihkstus galas gabalus eeleek tahdà podà, kuram wirsus schauraks nekà widus, un tad usleij tur tik daudf uhdena wirsû, ka gala teek pilnigi apsegta; bet pehz tam pahr uhdeni waijaga pahrleet iskausetu sweestu. Tahdà wihsê galu ilgaku laiku war usglabat, bes ka ta famaitatos. R. J.

---

usraudsibas, tur teescham newar gaidit, ka tahdâs sa-eimâs walditu leela tikumiba un godprahtiba.

Winu starpâ bija gan daschs labs, kas negribeja noklihst no tikumibas zeła, bet kas tomehr noklihda, tapehz ka nu reis jau bija uslaidees uf slidena zeła un newareja wairs saturetees. Pasaule ar sawahm kahribahm to wilinaja un labinaja un nerima drihsaki, lihdf atkal kahda dwehselite sawam Deewam un Kungam bija atkrahpta.

Ari Ehrmani pasaule sagrahba un tureja zeeti, kaut gan winsch nekad nepahrkahpa sinamas robeschas, un nekad, kà saka, nespehra pahri pa ilksim. Winsch gan łahwahs wilinatees no weeneem preekeem otrôs, bet patureja arweenu azis atwerus un eewehroja sawà apkahrtnê kluhdas, ko ziti neredseja wis. Winsch eeraudsija daschu ko, ko apzerot, tam schirmuki nosfrehja pa kauleem. Winsch eepasinahs ar fabriku strahdneeku dsimtahm, kuru tehws, mahte un behrni wisu zauru deenu bija fabrikà.

Un kà isskatijahs tahdà dsimtà, tahdà dsimtas dsihwoklî, kas tai nodereja tikai par pahrgulas weetu! Wihrs un seewa, behrni un wezaki deen' no deenas wairak atsweschinajahs, mihlestiba issuda, ustizibu netureja, katrs dsihwoja pa sewi un kà patikahs. Seewas nonihka sem darbu gruhtibahm, jaunawas nomaldijahs, masee behrni bija eegehrbti wezôs kankarôs, mahtehm nebija walas, tos apkopt, jo zaurahm deenahm tahm bija jastrahdà fabrikâs. Maise ar desu waj feeru un schnapsi bija scho łautinu deenischkà maisite; jo nama mahtei jau neatlika laika, kahdu ehdeenu iswahrit. Tapehz ari wihri aisgahja pehz deenas darbeem daudf mihlaki uf kahdu schenki, nekà uf sawu schauro, nepeemihligo dsihwokli.

Schur un tur Ehrmanis redseja tahdus apstahklus. Kad winam kahd'reis buhtu seewa un behrni, — to winsch zeeti apnehmahs, — tee lai ne-eetu fabrikâs strahdat. Winsch labaki strahdatu zaurahm deenahm un naktim, nekà to atłautu.

Tahs familijas, pee kurahm jaunee łaudis, sawas ispreezaschanahs dehł, sanahza, peedereja pee turigakajahm, kurahm gan waijadseja tschakli strahdat, bet tadschu truhziba pee winu durwim wehl neklauweja. Bet winahm wisahm bija basniza un Deewa wahrdi weenaldsigi. Tahs tik paruzinaja smihnedamas plezus pahr teem, kas pee Deewa turejahs. Kristiba un lauliba teem bija nowezojusees eerascha, kas tagad buhtu atmetama.

Tà Ehrmanis tagad sagahjahs ar łaudim, kuri, truhzibas dehł, eenihdeja tos, kam labaki klahjahs, lai gan ne reti paschi bija wainigi pee sawas truhzibas, un kas netizeja Deewam waj nu nemaf, waj atkal bija pret to weenaldsigi. Wisas labahs apnemschanahs, ar kurahm Ehrmanis leelpilsehtà atnahza, tagad bija isputinatas. Basnizas swanu skanas atskaneja pa welti wina ausîs, — winsch tahs nedsirdeja; wałejahs basnizas durwis to newilinaja eekschà, un kâd kahds nopeetns draugs no agrakeem laikeem winam luhdsa, apmeklet atkal kristigahs sa-eimas, tad winsch to neklausija.

Drihf ween nobahleja jaunekła fahrtee waigi. Drihf ween uf wina waigeem parahdijahs palaidnigahs dsihwes pehdas. Tur nebija ari pahr ko brihnitees; pa deenu waijadseja strahdat, un naktis notreeza ahligâs lihgsmibâs.

Istaba, kurà Ehrmanis dsihwoja, peedereja pee kahdas atraitnes Altera kundses dsihwokła, kuru ta arweenu isihreja jauneem zilwekeem. Atraitnes rokas un kahjas bija pamiruschas; ta newareja ne pastaigat, ne ari ko darit. Wina sawas deenas pawadija lehnkrehslâ pee loga. Winas wezakà meita, Elene, bija pahrdeweja kahdâ smalku leetu pahrdotawâ. Jaunakà meita, Klara, isstahjahs ne sen no skolas, apkopa saimneezibu un nopelnijahs pee tam wehl zaur ehkelschanu kahdu naudas grasi.

Altera kundses wihrs bija nodoklu eerehdnis bijis un nomiris plauschu karsoni paschôs spehka gadôs. Atraitnei waijadseja buht loti strahdigai un taupigai, lai waretu, kà peenahkahs, apgahdat sewi un sawas abas meitas, lihdf jele Elene wareja pati ko nopelnitees. Nu jau bija peezi gadi, kamehr atraitne newareja wairs strahdat. Zaur pahrleezigu saukstschanos tai bija kahjas un rokas pamiruschas. Tas bija gruhts pahrbaudijums nabaga seewai, kas nebija sasneegusi wehl ne peezdesmito gadu.

Bet ko ta bija mahzijusees sawu wezaku mahjâ un pee sawa wihra sahneem, to ta ne-aismirsa ari tai laikà, kad behdas to speeda: ta klusi padewahs Deewa prahtam. „Es arweenu domaju," wina sazija, „ka Deews, mans Kungs, turetos tik tahdus łaudis, kas nestahw uf tirgus bes darba. Tagad Deews man parahda, ka Wina prahts ari ir, ka daschs zilweks bes darba sehsch un gaida uf Wina saukschanu."

Winas dsihwoklis bija weenumehr tihrs un skaidrs. Pukes bija weenumehr uf loga, un krahtinà jautri dseedaja kanarijas putninsch.

„Preeksch mahminas azim un ausim," Elene sazija, „mums schis jaukums ja-apgahdajahs."

Kas pee Altera kundses eegahja, to ta laipni apsweizinaja. Kas atnahza nosfkumis, tas daudsreis aisgahja eepreezinats un ar atweeglinatu sirdi, un kas bija sa-ihdsis un nemeerà ar sawu nelahdsigo, skumjo likteni, tas pee Altera kundses mahzijahs zeret un pazeestees.

Elene bija smuka, mihła meitene, un winas azîs mirdseja tahds pat eekschkiga meera stars, kahds laistijahs winas mahtei azîs. Katru rihtu, kad ta, Klarai palihdsot, mahti bija nosehdinajusi pee loga uf krehsla, ta, aiseijot, laipni sazija: „Ar Deewu, memmin'!" No eelas Elene wehl pamahja, un kad wina pusdeenas laikà atkal pahrnahza, noturet weenkahrscho launagu, mahtes waigs no preeka spihdeja.

Klara nebija tik smuka, kà Elene, — bet zaur sawu jautribu un peemihlibu ta eeguwa few draugus un eepreezinaja daudsejadi sawu slimo mahti.

Isihredama jau gadeem weenu no sawa dsihwokła istabahm, Altera kundse eenehma naudas grasiti, ko ta it leetderigi wareja isleetat sawà mahjturibà. Daschs labs jauneklis, kas istabinu bija nomajis, aisgahja no tahs kà pateizibas paradneeks Altera kundsei par laipnu padomu un ruhpibu. Daschs atkal, tik-ko atnahzis, aisgahja, tapehz ka newareja panest, ka nopeetnà seewa nomana un smahdê wina nekahrtigo dsihwoschanu.

Kad Ehrmanis pee Altera kundses eenomajahs, tas schai it labi patika: „Lai Deews winu ustura," wina Elenei bija sazijusi; „winsch rahdahs wehl nesamaitats."

Wina no sirds preezajahs, kad redseja, ka Ehrmanis pirmajôs mehneschôs atturejahs sewischki un nekad nenahza wehlu nakti mahjâs. Un kad winsch kahdahm reisahm swehtdeenâs eenahza uf kahdu brihtinu paplahpatees, tad Altera kundsei tas labpraht patika.

Tas bija kahdu reis, kad Altera kundse sarunajahs ilgaku laiku ar Eleni, winas azîs pamirdseja asaras, un ta sazija: „Elen', es nespehju sawas rokas pazelt un tewi pee sirds speest, — es newaru sawam behrnam rokas likt uf galwu un to swehtit, kà zitas mahtes to dara, kad tahm jarunà kahds nopeetns wahrds. Tà man jarunà bes stomischanahs, kas man wehl tew jasaka. Elen', kà tu domà no Waltera kunga?"

Elene nokahra galwinu un sazija: „Kapehz tà prasi, mem'?"

„Waj tu to ne-esi, behrns, pamanijusi, ka winsch skatahs tew labpraht azîs? Waj tu, Elen', nesini, ka winsch scheitan nahk tewis dehł tik?"

„To gan, mem', esmu manijusi, bet tomehr ne-usdrihkstejos to tizet."

„Kad nu winsch tew, Elen', jautà, — waj tu liktu sawu roku droschi eeksch wina rokas — uf wisu muhschu?"

Elene usskatija sawu mahti, un winas azis leesmoja brihnischkigi. „Es nesinu, mem', waj es Walteri mihlu. Es winu tik augsti zeenju un winam tik sirsnigi ustizos, mem', ka domaju, tai waijadsetu buht leelai laimei, buht winam par seewu, un ka es winu if deenas wairak sahktu mihlet, — bet, memmin'," Elene beidsa, asarâs smaidot, „winsch jau wehl nemaf naw jautajis, waj gribu ari palikt wina seewa."

„Ir gan, Elen'," mahte atbildeja. „Waltera kungs bija wakar wakarà pee manis, eekams tu nebiji wehl pahrnahkusi. Winsch man prasija, kà stahwot ar mana behrna sirdi. Winsch tewi sirsnigi mihlê, bet eekams tewi bildina, tas gribeja sinat, waj tawa sirds esot wehl brihwa un waj tu waretu par sewi daudf wezakam wihrschkim ar mihlestibu padotees. Nedewu winam nekahdu atbildi; gribeju papreekschu ispehtit tawu sirdi. Un kad nu Walteris scho pehzpusdeen' waj scho wakar' atnahk, ko tad lai winam saku?"

Elene peezehlahs, apkampa sawu mahti un sazija: „Memmin', saki tad winam, ka es gribu tam buht kreetna, ustizama seewa! Aj, memmin', tad tew buhs dehls, kas tewi uf rokahm nehsahs!"

„Behrns," Altera kundse sazija, „kaut jele es tagad waretu sawas rokas salikt, sakot: „Kungs, Deews, es Tew pateizos!" Es gan tewi jau sinaju Deewa Tehwa rokâs, bet tas jau ir zilwezigi, ka mahte grib redset sawu meitu pee kreetna wihra sahneem, pirms tai ja-aiseet."

Elene panehma kahdu darbinu, un Altera kundse sehdeja, nogrimusi dsiłâs, laimigâs domâs. Mihlestibas pilnahm azim Elene usskatija mahti, un waigi tai weegli sasartojahs, eedomajotees, ka nu drihf tai buhs paschai sawa saimneeziba, ka tai nebuhs wairs darbs jameklê ahrpus mahjas un ta wareh sawisam zitadi mahti apkopt.

„Mem'," Elene sazija pehz brihtina, „es gribetu iseet Klarai pretim, un tad mehs ee-eetu, apmeklet Anneli; schodeen ir winas dsimumdeena."

„Eij, behrns," Altera kundse sazija, „es pasehdeschu labpraht kahdu brihsninu weena pati. Ap scho laiku jau ari neweens pee mums nenahk."

Basniza un skola.

Jahnis Indrikis Pestalozzis.

(Beigums.)

Pestalozza beidsamee gadi.

No astondesmit gadu wezà firmgalwja wehl sakojoscheem gara spehkeem leezina wina pehdejee leelakee literarifkee darbi: „Mans liktenis“ un „Gulbju dseesma“. Pehdejo winsch nobeidz ar scheem wahrdeem:

„Pahrbaudeet wisu, patureet to, kas labs, un ja juhs paschi ko labaku atrodeet, tad peeleekat to ar mihlestibu un pateesibu tam klaht, ko es jums ar mihlestibu un pateesibu puhlejos dot, un nemeteet wisu, pehz ka es esmu wisu sawu muhschu dsinees, pee malas, kà tahdu preekschmetu, kas jau pilnigi pabeigts, kam newaijaga nekahdas tahlakas pahrbaudischanas. Winsch, pateesi, wehl naw pabeigts un tam droschi ween waijaga nopeetnas pahrbaudischanas, un proti ne wis manis un manas luhgschanas dehl.“

Wina lihdspilsoni wehl pagodinaja firmgalwi zaur to, ka winu eezehla par Helwezijas beedribas presidentu. Kà tahds, winsch minetajà beedribà runaja „no tehwu semes un audsinaschanas, kurahm es sawu muhschu esmu dahwinajis“. Sawu pehdejo atklahto runu winsch tureja Brugà, turenes kulturas beedribà. Winsch runaja pahr „weenkahrschakajeem lihdsekleem, behrnu no schuhpuka lihdz sestajam gadam mahjas aprindàs usaudsinat“.

Sawa muhscha pehdejà wasarà Pestalozzis apmekleja nabagu behrnu audsinaschanas eestahdi Beigenê, kuru Zellers koti teizami wadija. Behrni winu sanehma ar kahdu dseesminu; weens pasneedsa winam osola kroni. „Kronis peenahkahs ne man, bet newainibai,“ winsch sazija. — Kad Pestalozzis bija tuwaki eepasinees ar eestahdes dsihwi un mahzibahm, tad winsch, preezigi aiskustinats, eesauzahs: „Tas ir tas! Tas ir tas! To es gribeju!“

Pirms sawas schkirschanahs no schihs pasaules winsch sazija: „Es peedodu saweem eenaidneekeem; lai wini tagad atrod meeru, kad es ee-eiju muhschigajà meerà!“

17. Februari 1827. gadà winsch nomirà Brugà, uz kureni tas bija aisnests, lai buhtu tuwaki ahrstam. Birras skolas nama tuwumà dus wina pihschki. Apkahrtnes skolotaji un sahdschas behrni winam dseedaja kapa dseesmu. Wina kapa usraksts ir schahds:

Schè dus
Indrikis Pestalozzis,
dsimis Zirikê 12. Janwarî 1746. g.,
miris Brugà 17. Februarî 1827. g.,
nabagu glahbejs Neihofà,
tautas mahzitajs Lienhardà un Gertrudê,
bahrinu tehws Stanzê,
jaunahs taut'skolas dibinatajs Burgdorfà un Münchenbuchsee'à,
zilwezes audsinatajs Iffertenê,
zilweks, kristigs zilweks, pilsonis:
Wisu preeksch ziteem, preeksch sewis neneeka.
Wina wahrds lai ir swehtits!

Bet mehs Pestalozzi godajam kà jaunas mahzischanas metodes un behrnu audsinaschanas zelmu lauseju. Bez wina nebuhtu muhsu skolas, nebuhtu muhsu skolotaji tee, kas wini tagad ir. Winsch bija pirmais pateesais skolotajs, un Iffertenes apdsihwotaji ir pareisi darijuschi, tam uszeldami skaistu peemineklî. Bet labakais peemineklis ir Pestalozzim zilweku sirdîs, preeksch kureem winsch zaur sawahm mahzibahm un saweem raksteem ir besgaligi daudz darijis. No wina ir muhsu taut'skolas un skolotaju seminari mahzijuschees, un wehl schodeen ir wina raksti preekschsihmigi preeksch jaunibas audsinaschanas.

Mehs beidsam ar Pestalozza pascha wahrdeem pahr behrnu religisko audsinaschanu. Mahte ir winas widutaja. „Es tizu sawai mahtei; winas sirds man rahda Deewu; Deews ir manas mahtes Deews; Winsch ir manas sirds Deews! — Maht'! Tu man rahdiji Deewu sawàs pawehlês, un es atradu Winu sawà paklausibà!“

„Neneeka preeksch sewis, wisu preeksch ziteem!“ ta bija Pestalozza paruna, un pehz tahs winsch wisu sawu muhschu ir strahdajis.

Waj mehs ari to no sewis waram sazit? Sch.

Jelgawas eezirkna-komitejas rehkinumu pahrskats

no palihdsibas-lahdes preeksch Ewang.-Lutera draudsehm Kreewijà par 1890. gadu.

Pirms nekà Jelgawas eezirkna-komiteja no palihdsibas-lahdes preeksch Ewang.-Lutera draudsehm Kreewijà pasneedz sawu rehkinumu pahrskatu par 1890. gadu, tai papreekschu japeemin saudejums, kuru ta peedsihwoja ihsi preeksch pagahjuschà gada beigahm. Proti pagahjuschà gada 30. Nowemberî aisgahja leelà wezumà uz muhschigo dusu barons Kahrlis von Fircks, schihs eezirkna-komitejas pirmais direktors. Winsch peedereja pee schihs eezirkna-komitejas dibinatajeem, un ir ar leelako pasch'usupureschanos un peenahkuma mihlestibu stahwejis winas preekschgalà wairak nekà 30 gadu. Winsch, isnemot kases darischanas, wisu zitu wadija ar pascha roku, lihdz kamehr beidsot tam wezums lihdz ar mozoschahm meesas wahjibahm arweenu wairak un wairak usmahzahs un to beidsamajos gados peespeeda, pee darischanu weschanas peenemt palihgu un ari generalsapultschu wadischanu nodot kahdam no saweem amata beedreem. Lai Deews winam atlihdsina kà deewabihjigam un ustizigam kalpam!

Generalsapulzê, kuru, zentralkomitejas usdewumà, Kursemes generalsuperintendenta kungs sasauza, tika eewehlets par Jelgawas eezirknakomitejas direktoru senakais Kursemes Ewang.-Lutera konsistorijas presidents, landhofmeisters barons Eduards von den Brüggen.

1890. gada kases pahrskats rahda, ka pehdejà gadà ir peesuhtitee dahwinajumi, deemschehl, par 371 rubli masaki, nekà gadu preeksch tam, proti tikai 2502 rubl. 18 kap., kapehz tad ari, rihkojotees pehz statutu nosazijumeem, tikai 1251 rubl. 9 kap. wareja aissuhtit zentralkomitejai, un tik pat daudz schè isleetat. Ka eenehmumi tà masinajuschees, tas pa dalai nahk no tam, ka 1889. gadà, kà isnehmums, peenahza sewischka, 200 rubłu leela dahwana, — pa dalai ari no tam, ka daschi suhtijumi atkal netapa ihstà laikà, proti pirms schi gada 1. Janwara, eesuhtiti, kurus tad ari newareja peeskaitit pee 1890. gada eenehmumeem. Tà peenahza Janwara pirmajàs deenàs 1891. gadà no Sabiles 131 rubl., no Baukas Wahzu draudses 29 rubl., no Wahnes 13 rubl. un 30. Janwarî no Witebskas 28 rubl., kuri wisi bija nokawejuschees. Ari no Saules, Schauleem, Wezmuischas, Kabiles un Ahrlawas naw pehdejà gada dahwanas eesuhtitas, un no Baldones naw jau 3 gadus un no Scheimes 2 gadus nekahdi suhtijumi sanemti. Turpretim no Blihdenes ir eenahkuschi 250 rubłu (no teem 50 rubłu preeksch Jehkabschtatê dibinajamahs mahzitaja weetas) un no Kandawas 150 rubłu, un Sabilê ir palihga-komiteja dibinajusees sem Pedoles barona Otto von Fircks'a wadibas, par kuras darbibu ir tas usskatams, ka 1889. gadà no Sabiles tika eesuhtiti 150 rubłu, no kureem 50 rubłu bija preeksch ihpascheem noluhkeem, un ka 1890. gada wehl nenoslehgtais krahjums ir radijis to summu no 131 rubła, kura jau tika peemineta pee noseboteem eesuhtijumeem. Preeksch 2 gadeem nodomatà palihga-komitejas dibinaschana Wez-Auzê wehl gaidama.

Zaur to, ka eenehmumi pagahjuschajà gadà eewehrojami wairojahs, bija eespehjams, 1330 rubłu isleetat preeksch koti waijadsigeem pabalsteem un 50 rubłu nolemt zentralkomitejai preeksch aissuhtischanas Latweeschu mahzitajam uz Rischnaju Bulanku.

(Turpmak wehl.)

Dahwanas.

Jehkabschtates eezirkna-komiteja preeksch Ewang.-Lutera palihdsibas-lahdes pagahjuschà gadà sanehma schahdus dahwinajumus: No Krihzburgas draudses preeksch 1889. g. 168 rubl. 55 kap. un preeksch 1890. g. 93 rubl. 27 kap.; no Walles dr. 33 rubl.; no Dinaburgas dr. 44 rubl.; no Subatas dr. 88 rubl. 59 kap.; no Subatas dr. preeksch Jehkabschtates basnizas 11 rubl. 41 kap.; no Dignajas-Safu dr. 40 rubl.; no Birschu dr. 25 rubl.; no Saukas-Elkschnu dr. 70 rubl.; no Saukas-Elkschnu dr. preeksch Jehkabschtates basnizas 42 rubl.; no Neretas draudses 111 rubl. 30 kap.; no Neretas dr. preeksch Jehkabschtates basnizas 18 rubl. 70 kap.; no Jaunjelgawas dr. 4 rubl.; no Jaunjelgawas dr. preeksch Jehkabschtates basnizas 9 rubl.; no Wilkameesta dr. 73 rubl.; no Demmes dr. 34 rubl.; no Sunakstes dr. 44 rubl.; no Sunakstes dr. preeksch Jehkabschtates basnizas 15 rubl.; no Daugawas-Birsgales dr. 20 rubl.; no Sihkeles dr. 18 rubl. 40 kap.; no Sihkeles komitejas preeksch Jehkabschtates basnizas 4 rubl. 60 kap.; no Sehrpils dr. 20 rubl.; no Jehkabschtates dr. 33 rubl.; no Luzenes dr. 4 rubl. 20 kap., — pawisam kopà: 976 rubl. 2 kap.

Jehkabschtatê, 4. Februarî 1891.

Th. Egginks,
Ewang.-Lut. palihdz.-lahdes Jehkabscht. eezirkna-kom. kasseeris.

Kwihte.

Jelgawas eezirkna-komiteja no palihdsibas-lahdes preeksch Ewang.-Lutera draudsehm Kreewijà zaur scho kwiteerê, ka wina sanehmusi 29 rubłus sudr., kuri tai zaur Lasdones mahzitaju Marnitza kgu no Struschanas-Stirnijanas draudses wehlaku preeksch 1889. un 1890. gada ir peesuhtiti.

Jelgawà, 15. Februarî 1891.

Pehdigà stunda.

1.

Aiz kapa nobeidsahs schihs raises,
Kas dsihwojot schè sirdi speesch;
Bet nahwes stundà pahrnem bailes
Tos, kuri grehkos lihgsmoj'schees.

2.

Jo nahwe katru projam raida,
Waj bagats, augsts, waj nabags, sems,
Suhd dascham preeki, zitam waida:
Jo wisus weenlihdz kapinsch nems ...

3.

Tak wehl reiz pehz schihs nahwes naktes
Wehl atkahrtojees dsihwes skats.
Pirms „Sogis“ katram rahdihs aktes:
Waj preekus ... mokas muhschigas ...

Schneideru Jahnis.

Elene aisgahja. Mahte tai ussmaidija aiseijoschai. Kahdu brihdi bija kluss un Altera kundse sehdeja, nogrimusi laimigàs domàs. Kahle atwehra trokschnigi sawas durwis, zaur ko ta kluwa ustrauzeta iz jaukajahm domahm. „Atkal nogulejis wisu mihlo swehtdeenas rihtu, tapehz ka pulksten tschetrôs tik pahrnahza,“ wina tschukstoja.

Peeklauweja, un uz winas usaizinajumu Kahle eenahza. Wina atbildeja laipni uz wina sweizinajumu un luhdsa, lai apsehschahs winai blakus.

Kahle panehma krehslu un apsehdahs; bet winsch bija nemeerigs un skatijahs arweenu uz blakus istabas durwim.

„Kur ir Elenes jaunkundse?“ winsch beidsot waizaja.

„Wina isgahja Klarai pretim; ta bija basnizà.“

„Man rahdahs, ka Elenes jaunkundse nekad naw runajama un sastopama, kad es nahku. Tik-ko ari wina mani rihtôs pasweizina.“

„Tas jau ir itin dabigi,“ Altera kundse sazija, „kur juhs tagad reti kad tik agri uz darbu aiseijeet, kà mana meita.“

„Winai tagad ari wehl zits kas jadara, un talab ta wairs neswei zina sawu kaiminu eemihtneeku!“ Kahle eesauzahs.

„Es juhs nesaprotu,“ Altera kundse sazija. „Kad jums tà ruhp sweizinajeens no manas meitas, tad jums newaijadseja tà gluschi pahrgrozit sawas ceraschas. Juhs tadschu sineet, ka Elenei waijaga buht nosazità laikà pee darba, un tà tad wina no scheijenes aiseet weenu rihtu akurat tik pat agri, kà otru. Bet kas jums kait? Juhs esseet tahdi nemeerigi.“

Kahle uszehlahs. „Man waijaga wisadà wihsê schodeen dabut runat ar Elenes jaunkundzi. Man waijaga!“

„Kapehz jums waijaga ar manu meitu runat? Netizu wis, ka jums kas buhtu winai sakams, ko juhs man newaretu sazit.“

Nopeetni un stingri Altera kundse skatijahs jaunajam wihram azis, un preeksch winas pehtitaja skateena Kahle noduhra azis uz semi.

„Es ari newehlos, ka jums manai meitai buhtu kas swarigs, ko teikt. Pirms deena beigsees, Elene buhs Waltera kunga lihgawina!“

Ehrmanis tapa balts kà krihts. Winsch sakehra krehsla lehni, uz kura tas bija sehdejis, tik zeeti, ka gribetu to salaust gabalôs. Dusmàs tam azis spridseja. „Waltera lihgawa!“ winsch isgruhda zaur sobeem. „Daudz labas laimes! To jau gan domaju, ka tà buhs. Tas jau pehdejà laikà bija rokahm taustams. Juhs esseet ismeklejuschi sawai meitai siltu ligzdinu pee turiga wihra, un —“

„Kusch,“ Altera kundse pawehleja jauneklim, „un paklausatees, kas man jums jasaka. Wispirms es gribetu sinat, waj tad juhsu mahtei nebija nekahda swehtischanas wahrdina, ko dehlam dot lihdsa uz zeku, un waj tad juhsu mahte nekad nepeeluhdz par jums Deewu?“

Ehrmanis neka ne-atbildeja.

„Kad juhs atnahzaht,“ Altera kundse runaja tahlak, „juhs nebijaht wehl uz flikteem zekeem, — bet tagad juhs jau sen esseet atstahjuschi pareiso zeku. Juhs dsihwojeet tik pasaulei un winas preekeem un aismirsteet gluschi sawu Deewu, sawu Pestitaju.“

„Man Deewa newaijaga, — es pats sew palihdsetschos,“ Ehrmanis atteiza.

„Jums Deewa newaijaga? — Negribu jums neko wairak teikt, mihlo Kahle; gribu jums tik dot apzeret kahdas pantinas wahrdus, kuru juhs warbuht wehl atzerefatees no skolas laikeem: „Nemihlejeet to pasauli, nedz to, kas ir pasaulê; jo pasaule pahreet ar sawahm kahribahm!“

Kahle sarahwahs, un ne wahrda neteizis, pat ne labdeenu ne-atdewis, winsch isgahja no istabas un palika durwju preekschà stahwam. Winsch rahdija ar dukleem atpakal uz durwim un bija breesmigi pikts. Elene, kurai peedereja wina labakahs domas, bija winam pagalam. Ta prezeschot zitu kahdu. Jau ilgaku laiku ta no wina iswairijahs. Winsch to gan manija, bet tomehr negribeja to manit. Ta winu pat wehl nizinaja. Un winas mahte patlaban bija tam beedinadama saukusi atminà wina pahtaru pantinu un zaur to ari Neimana mahzitaju. Kad mahzitajs Neimanis to sinatu, kà tas dsihwo, kà tas klaidahs, kuram winsch eeswehtischanas deenà roku uz galwas uslika un turklaht wehl sazija: „Es esmu tewi arweenu turejis mihlu, manu puischin', bet man ir ari it ihpaschi ruhpes tewis dehl.“

Ehrmanis noskrehja peepeschi pa trepehm semê, itin kà kad to kahds treektu; winsch skrehja no sehtas ahrà, pa eelu projam, eegreesahs no weenas eelas otrà un steidsahs arweenu ahtrak uz preekschu, it kà zaur to gribedams sawu eekschkigo nemeeru apklusinat.

„Kur tad nu tik steidsigi?“ kahdà eelas stuhrî tam ussauza, un winam preekschà stahweja Ida Lehnert, kahda no tahm fabriku meitahm, ar kurahm tas bija sakt usdsihwojis daschu labu wakaru un wisu zauru nakti. Winas melnahs azis dedsa, uz winu skatotees, un kad ta sawu roku eelika wina elkonî, winsch sajuta dedsinoschu karstumu.

„Nahkat kahdu gabalinu man lihdsa,“ Ida sazija, „un isstahsteet, kas jums ir notizis, — un waj nè,“ wina tam mihli eetschukstoja, „waj nè, schodeen usdsihwosim atkal sali?“

„Ja, schodeen usdsihwosim sali!“ Ehrmanis attreeza, un azumirklî bija, kà pasuduschas, projam wisas domas uz Eleni un winas mahti.

Wisu swehtdeenu Ehrmanis palika kopà ar Idu un kahdeem ziteem beedreem. Tee wasajahs no weenas ispreezaschanahs weetas uz otru un dsihwoja pahrleekam lihgsmi. Pirms swehtdeena beidsahs, Ida bija Ehrmana lihgawa; ta gawileja pahr tahdu uswaru un smehjahs dikti, kad kahds to usleelija, ka ta esot welna meitens un protot sawas melnahs azis brangi leetat.

Pirms swehtdeena beidsahs, ari Altera kundses dsihwoklî bija atrodama lihgawina, kas tureja sawa lihgawaina roku, un kurai azis laimigi spulgoja.

„Deews lai juhs swehti, mani behrni!“ Altera kundse sazija. Un: „Deews lai mums palihdz!“ bija Waltera atbilde.

Klara israhdija sawu preeku wisskanaki. Tai bija ne-issakams preeks, ka nu warehs buht sawai mahsai par bruhtes mahsu.

Ehrmanis dabuja no saweem wezakeem atkauju, prezetees, bez nekahdas runas; tehws winam wehl solija, ar naudu palihdset. Winsch bija deewsgan manigs, wezakeem raksit, ka gribot palikt P—â tikai wehl kahdus gadus; wehlak tas darischot labpraht, kà wezaki wehlahs, un eeschot pee teem atpakal. Tagad wehl jau tehws un mahte paschi deewsgan spirgti, un warot paschi saimneezibu wadit.

„Ka Ehrmanis peenems wehl prahtu, es jau arweenu esmu sazijis,“ bija wezà Kahles wahrdi, kad wehstule peenahza. „Amatu tas jau gan buhs apnizis. Lai winsch wehl paleek; mums jau wehl nepatiktu wis, aiskrahsnê sehdet.“

(Turpmak wehl.)

Drupas un druskas.

Ustizams draugs.

S. pilsehtinà dsihwoja kahds wezs suhrmanis, wahrds Seebergs, kam bija neleels sunitis, kas tam wisur brauza lihdsa par wesuma sargu. Kad wezais Seebergs tapis slims uz mirschanu, tad sunitis pa to laiku zaurahm deenahm kauzis un sehrojees, un kad tas nomiris, tad ari sunitis drihz pasudis. Pakalpalizeji reiz eedomajuschees, eet kapa weetu apraudzit, un ko domajeet, sunitis nogahjis uz kapsehtu un uz sawa drauga kapa apgulees un — nosprahdsis. P—tis.

Ari sawa nelaime!

Kamehr wirwju danzotajs uz tirgus platscha sawu mahkslu israhdija, diwi sehni schahdi sarunajahs: „Kahrli, waj tew ari netiktu, kad tu tà mahzetu?“ — „Kà tad nè, — kas tur wehl ko prasit! Bet waj tad zilwekam ir walas, ko gruntigi mahzitees! Muhs jau speesch, tai neeka skolà eet. Ak tu schè, tahdu labu amatu gan mehs nekad newaresim ismahzitees!“

Ko gribeja, to dabuja.

Kahdà Amerikas teateri kahds is publikas uz skatuwes stahwoscham teatera spehletajam nosweeda pee kahjahm — sofs galwu. Akteeris dihwaino dahwanu pazehla, tuwojahs skatuwes malai un meerigi sazija: „Kungi, es tagad kà pamanu, ka weens is jums sawu galwu pasaudejis. Bet winsch war apmeerinatees. Es labpraht pehz israhdes beigahm tam to atdoschu atpakal. Δ

Kahdam gaismas nesejam.

(Pehz Pfeffela.)

Tu leelees, esot ismehsis
Schi laika mukkib's kuhti,
Kaut gan tew, kas to neradis,
Tas nahzees wisai gruhti ...

Nu tikai wehl es saprotu,
Kamdehl tee laudis saka,
Ka jau pa leelu gabalu
Tew esot „sawa“ smaka. Klw. Alfr.

Joku mihkla.

(Usdota no Klawas Alfreda.)

T

(Usminejums 11. nummurà.)